

Repertoriul jurisprudenței

CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL
DOMNUL JEAN RICHARD DE LA TOUR
prezentate la 19 octombrie 2023¹

Cauza C-352/22

A.

cu participarea

Generalstaatsanwaltschaft Hamm

[cerere de decizie preliminară formulată de Oberlandesgericht Hamm (Tribunalul Regional Superior din Hamm, Germania)]

„Trimitere preliminară – Politica comună în materie de azil – Decizie de acordare a statutului de refugiat adoptată de un stat membru – Refugiat care locuiește, după această decizie, într-un alt stat membru – Cerere de extrădare care emană de la țara terță de origine a refugiatului adresată statului membru de reședință – Directiva 2011/95/UE – Articolul 21 alineatul (1) – Directiva 2013/32/UE – Articolul 9 alineatele (2) și (3) – Efectul deciziei de acordare a statutului de refugiat în cadrul procedurii de extrădare – Articolul 78 alineatul (2) TFUE – Sistemul european comun de azil – Inexistența unui principiu al recunoașterii reciproce între statele membre a deciziilor de acordare a statutului de refugiat – Articolul 18 și articolul 19 alineatul (2) din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene – Protecția refugiatului împotriva extrădării – Principiul nereturnării”

¹ Limba originală: franceza.

I. Introducere

1. S-a putut observa că „[d]reptul refugiaților și dreptul extrădării au relații vechi, dense și complexe”². Totuși, aceste două ramuri ale dreptului internațional nu se confundă și fiecare a dobândit progresiv „propria ei autonomie normativă”³, trebuind în același timp să se concilieze cu dreptul internațional al drepturilor omului⁴, care a ancorat profund principiul nereturnării în peisajul juridic⁵.

2. În plus, astfel cum a arătat Înalțul Comisariat al Organizației Națiunilor Unite pentru Refugiați (ICNUR)⁶, „[p]rotecția internațională a refugiaților și aplicarea dreptului penal nu se exclud reciproc. Convenția din 1951 privind statutul refugiaților [...] și Protocolul din 1967 la aceasta nu pun refugiații sau solicitanții de azil care au săvârșit o infracțiune la adăpost de urmărirea penală, iar dreptul internațional al refugiaților nu interzice extrădarea lor în toate circumstanțele [...] Însă, atunci când persoana vizată de cererea de extrădare [...] este un refugiat sau un solicitant de azil, nevoile sale speciale de protecție trebuie luate în considerare”.

3. Prezenta cerere de decizie preliminară oferă Curții ocazia de a preciza legătura dintre normele dreptului Uniunii în materie de protecție internațională și competența statelor membre în materie de extrădare în vederea luării în considerare a nevoilor speciale de protecție ale unei persoane care beneficiază de statutul de refugiat într-un alt stat membru decât cel care este responsabil de examinarea unei cereri de extrădare care o privește.

4. Această cerere de decizie preliminară privește interpretarea articolului 9 alineatele (2) și (3) din Directiva 2013/32/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 iunie 2013 privind procedurile comune de acordare și retragere a protecției internaționale⁷ și a articolului 21 alineatul (1) din Directiva 2011/95/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 decembrie 2011 privind standardele referitoare la condițiile pe care trebuie să le îndeplinească resortisanții țărilor terțe sau apatrizii pentru a putea beneficia de protecție internațională, la un statut uniform pentru refugiați sau pentru persoanele eligibile pentru obținerea de protecție subsidiară și la conținutul protecției acordate⁸.

5. Prezenta cauză ridică problema delicată dacă o decizie de acordare a statutului de refugiat adoptată de un stat membru are un efect obligatoriu pentru celelalte state membre, în sensul că ele sunt ținute de decizia respectivă și, prin urmare, nu se pot îndepărta de aceasta. Problema

² A se vedea Chetail, V., „Les relations entre le droit de l'extradition et le droit des réfugiés: étude de l'article 1F(B) de la convention de Genève du 28 juillet 1951”, în Chetail, V., și Laly-Chevalier, C., *Asile et extradition – Théorie et pratique de l'exclusion du statut de réfugié*, Bruylant, Bruxelles, 2014, p. 65-91, în special p. 65. Acest autor precizează că, „[d]in punct de vedere istoric, dreptul extrădării a modelat categoriile juridice ale dreptului refugiaților în urma unui îndelungat proces normativ care a ajuns la apogeul său în secolul al XIX-lea [...] În fapt ca și în drept, azilul a fost mult timp conceput în raporturile interstatale ca fiind o excepție de la regula extrădării. Principiul neextrădării infractorilor politici constituia astfel manifestarea cea mai vizibilă a azilului, refuzul extrădării exprimând protecția conferită refugiatului de statul său gazdă”. Prin urmare, „[p]rincipiul neextrădării pentru infracțiuni politice reprezintă în multe privințe matricea conceptuală și normativă a ceea ce va deveni mai târziu dreptul internațional al refugiaților. Aportul său este dublu. Acesta privește cele două concepte fondatoare ale dreptului contemporan al refugiaților, și anume definiția refugiatului și principiul nereturnării”.

³ A se vedea Chetail, V., *op. cit.*, p. 66. Cele două ramuri de drept menționate „au în prezent temeuri juridice distincte, proceduri specifice și un obiect care le este propriu”.

⁴ A se vedea, cu privire la protecția drepturilor fundamentale în domeniul extrădării, Costa, M. J., „Human Rights”, *Extradition Law: Reviewing Grounds for Refusal from the Classic Paradigm to Mutual Recognition and Beyond*, Brill Nijhoff, Leiden, 2019, p. 73-114.

⁵ A se vedea Chetail, V., *op. cit.*, p. 89.

⁶ A se vedea Nota de orientare privind extrădarea și protecția internațională a refugiaților, aprilie 2008, denumită în continuare „Nota de orientare a ICNUR” (punctul 2).

⁷ JO 2013, L 180, p. 60.

⁸ JO 2011, L 337, p. 9.

menționată prezintă o importanță considerabilă pentru întregul sistem european comun de azil. Ea se ridică în acest caz în contextul unei cereri de extrădare emise de autoritățile turce și adresate autorităților germane în vederea urmăririi penale împotriva unui resortisant turc care are reședința în Germania, căruia i s-a acordat anterior statutul de refugiat de către autoritățile italiene având în vedere un risc de persecuție politică în Turcia.

6. Astfel, Curtea este chemată să statueze dacă decizia de acordare a statutului de refugiat adoptată de un stat membru are, în temeiul dreptului Uniunii, un efect obligatoriu în cadrul unei proceduri de extrădare desfășurate într-un alt stat membru, în sensul că autoritatea competentă să desfășoare această procedură ar fi obligată să refuze extrădarea atât timp cât decizia menționată este în vigoare.

7. În prezentele concluzii, vom expune motivele pentru care considerăm că, chiar dacă o decizie de acordare a statutului de refugiat adoptată într-un stat membru nu are, în stadiul actual al dreptului Uniunii, un efect obligatoriu pentru autoritatea responsabilă de examinarea unei cereri de extrădare într-un alt stat membru, nu este mai puțin adevărat că procedura de extrădare trebuie să se desfășoare cu respectarea dreptului de azil consacrat la articolul 18 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene⁹ și, în sens mai larg, a principiului nereturnării care este garantat, ca drept fundamental, la același articol din cartă coroborat cu articolul 33 din Convenția privind statutul refugiaților¹⁰, astfel cum a fost completată prin Protocolul privind statutul refugiaților¹¹ (denumită în continuare „Convenția de la Geneva”), precum și la articolul 19 alineatul (2) din cartă¹².

II. Cadrul juridic

A. Dreptul internațional

1. Convenția de la Geneva

8. Convenția de la Geneva prevede la articolul 33 paragraful 1:

„Niciun stat contractant nu va expulza sau returna în niciun fel un refugiat peste frontierele teritoriilor unde viața sau libertatea sa ar fi amenințate pe motiv de rasă, religie, naționalitate, apartenență la un anumit grup social sau opinii politice.”

⁹ Denumită în continuare „carta”.

¹⁰ Semnată la Geneva la 28 iulie 1951 [*Recueil des traités des Nations unies*, vol. 189, p. 150, nr. 2545 (1954)] și intrată în vigoare la 22 aprilie 1954.

¹¹ Încheiat la New York la 31 ianuarie 1967 și intrat în vigoare la 4 octombrie 1967.

¹² A se vedea în special Hotărârea din 6 iulie 2023, Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl (Refugiat care a săvârșit o infracțiune gravă) [C-663/21, denumită în continuare „Hotărârea Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl (Refugiat care a săvârșit o infracțiune gravă)”, EU:C:2023:540, punctul 49 și jurisprudența citată].

2. Convenția europeană de extrădare

9. Relațiile dintre Republica Federală Germania și Republica Turcia în materie de extrădare sunt reglementate de Convenția europeană de extrădare¹³. Articolul 3 paragrafele 1 și 2 din această convenție are următorul cuprins:

„1. Extrădarea nu se va acorda, dacă infracțiunea pentru care este cerută este considerată de partea solicitată ca infracțiune politică sau ca faptă conexă unei asemenea infracțiuni.

2. Aceeași regulă se va aplica, dacă partea solicitată are motive temeinice de a crede că cererea de extrădare motivată printr-o infracțiune de drept comun a fost prezentată în vederea urmăririi sau pedepsirii unei persoane pentru considerente de rasă, de religie, de naționalitate sau de opinii politice ori că situația acestei persoane riscă să fie agravată pentru unul sau altul dintre aceste motive.”

B. Dreptul Uniunii

1. Directiva 2011/95

10. Articolul 11 din Directiva 2011/95 stabilește cazurile în care un resortisant al unei țări terțe sau un apatrid încetează să mai fie refugiat. Articolul 12 din această directivă privește ipotezele de excludere de la recunoașterea statutului de refugiat.

11. În conformitate cu articolul 13 din directiva menționată, „[s]tatele membre acordă statutul de refugiat oricărui resortisant al unei țări terțe sau oricărui apatrid care îndeplinește condițiile necesare pentru a fi considerat refugiat în conformitate cu capitolele II și III”.

12. Articolul 14 din aceeași directivă privește „[r]evocarea, încetarea sau refuzul de reînnoire a statutului de refugiat”.

13. Articolul 21 din Directiva 2011/95, intitulat „Protecția împotriva returnării”, prevede la alineatul (1):

„Statele membre respectă principiul nereturnării în temeiul obligațiilor internaționale.”

2. Directiva 2013/32

14. Articolul 9 din Directiva 2013/32, intitulat „Dreptul de a rămâne în statul membru în timpul examinării cererii”, are următorul cuprins:

„(1) Solicitanților li se permite să rămână în statul membru, numai în scopul procedurii, până la adoptarea unei decizii de către autoritatea decizională în conformitate cu procedurile în primă instanță prevăzute la capitolul III. Prezentul drept de a rămâne în statul membru nu constituie un drept de a primi permis de ședere.

¹³ Semnată la Paris la 13 decembrie 1957 (*Série des traités du Conseil de l'Europe*, nr. 24).

(2) Statele membre pot prevedea excepții de la această normă numai în cazul în care o persoană depune o cerere ulterioară menționată la articolul 41 sau în cazul în care vor preda sau, după caz, extrăda o persoană fie către un alt stat membru, în temeiul obligațiilor care decurg dintr-un mandat european de arestare [...] sau din alte considerente, fie către o țară terță, fie către o instanță penală internațională.

(3) Un stat membru poate extrăda un solicitant către o țară terță în temeiul alineatului (2) numai în cazul în care autoritățile competente sunt convinse că o decizie de extrădare nu va duce la o returnare directă sau indirectă, încălcându-se astfel obligațiile internaționale și față de Uniune ale statului membru respectiv.”

C. Dreptul german

15. Articolul 6 alineatul (2) din Gesetz über die internationale Rechtshilfe in Strafsachen (Legea privind asistența judiciară internațională în materie penală) din 23 decembrie 1982¹⁴, în versiunea aplicabilă faptelor din litigiul principal (denumită în continuare „IRG”), are următorul cuprins:

„Extrădarea nu este permisă în cazul în care există motive serioase de a crede că persoana reclamată, dacă ar fi extrădată, ar fi urmărită sau pedepsită din cauza rasei, religiei, naționalității, apartenenței la un anumit grup social sau a opiniilor politice ori că situația sa ar fi agravată pentru unul dintre aceste motive.”

16. Articolul 6 din Asylgesetz (Legea privind azilul) din 26 iunie 1992¹⁵, în versiunea publicată la 2 septembrie 2008¹⁶, modificată ultima dată prin Legea din 9 iulie 2021¹⁷, prevede:

„Decizia privind cererea de azil este obligatorie în toate cauzele în care recunoașterea ca persoană care beneficiază de drept de azil sau acordarea de protecție internațională în sensul articolului 1 alineatul (1) punctul 2 este relevantă din punct de vedere juridic. Acest lucru nu se aplică în ceea ce privește procedura de extrădare și procedura prevăzută la articolul 58a din Aufenthaltsgesetz [Legea privind șederea străinilor¹⁸].”

III. Situația de fapt din litigiul principal și întrebarea preliminară

17. A. este un resortisant turc de etnie kurdă. Acesta a părăsit Turcia în cursul anului 2010.

18. Prin decizia definitivă din 19 mai 2010, autoritățile italiene i-au recunoscut lui A. statutul de refugiat pentru motivul că era expus unui risc de persecuție politică din partea autorităților turce din cauza susținerii acordate Partidului Muncitorilor din Kurdistan (PKK). Acest statut este valabil până la 25 iunie 2030.

19. Din luna iulie a anului 2019, A. are reședința în Germania.

¹⁴ BGBl. 1982 I, p. 2071.

¹⁵ BGBl. 1992 I, p. 1126.

¹⁶ BGBl. 2008 I, p. 1798.

¹⁷ BGBl. 2021 I, p. 2467.

¹⁸ BGBl. 2008 I, p. 162.

20. Pe baza unui mandat de arestare emis la 3 iunie 2020 de o instanță turcă, A. a făcut obiectul unei alerte prin Organizația Internațională de Poliție Criminală (Interpol) pentru a fi arestat în vederea extrădării sale în scopul urmăririi penale pentru omor. El este acuzat că, la 9 septembrie 2009, la Bingöl (Turcia), după o dispută verbală cu tatăl și cu fratele său, a tras un foc de armă care ar fi nimerit-o pe mama sa. Aceasta ar fi decedat la spital din cauza rănilor suferite.

21. A. a fost reținut în Germania la 18 noiembrie 2020 și, începând cu 23 noiembrie 2020, a fost arestat provizoriu în vederea extrădării până la 14 aprilie 2022.

22. Prin ordonanța din 2 noiembrie 2021, Oberlandesgericht Hamm (Tribunalul Regional Superior din Hamm, Germania), care este instanța de trimitere în prezenta cauză, a declarat admisibilă extrădarea lui A. către Turcia. Potrivit acestei instanțe, nu ar exista niciun obstacol în calea extrădării în sensul articolului 6 alineatul (2) din IRG și al articolului 3 paragrafele 1 și 2 din Convenția europeană de extrădare. Astfel, instanța menționată apreciază, în lumina argumentelor prezentate de A. și a documentelor pe care le-a furnizat, precum și a elementelor care i-au fost transmise în ceea ce privește procedura de azil în Italia, că nu există motive serioase de a crede că cererea de extrădare, motivată printr-o infracțiune nepolitică, ar fi fost prezentată în vederea urmăririi sau pedepsirii lui A. pentru considerente legate de opinii politice sau că situația acestuia ar risca, în cazul extrădării, să fie agravată pentru asemenea motive.

23. Decizia de acordare a statutului de refugiat, adoptată de autoritățile italiene, nu s-ar opune unei extrădări a lui A. către Turcia. Astfel, ar fi vorba despre două proceduri distincte, care pot conduce la decizii divergente. În aceste condiții, deși o decizie de acordare a statutului de refugiat nu are, în conformitate cu dreptul german, un efect obligatoriu în ceea ce privește procedura de extrădare, aceasta ar putea constitui un indiciu în vederea examinării autonome a condițiilor prevăzute la articolul 6 alineatul (2) din IRG și la articolul 3 paragrafele 1 și 2 din Convenția europeană de extrădare.

24. Instanța de trimitere a efectuat, așadar, propria apreciere privind riscul unor persecuții politice împotriva lui A. având în vedere situația din Turcia. Pe baza elementelor aflate în posesia sa, ea a considerat solidă garanția furnizată de autoritățile turce potrivit căreia, în cazul extrădării lui A. către Turcia, procedura desfășurată împotriva acestuia va garanta dreptul său la un proces echitabil. Pe de altă parte, instanța menționată apreciază că, în cazul extrădării lui A. către Turcia, acesta nu ar fi expus unui risc serios și concret de a face obiectul unor persecuții politice în statul respectiv, astfel încât nici principiul nereturnării rezultat din articolul 33 din Convenția de la Geneva nu s-ar opune acestei extrădări.

25. Această ordonanță a fost anulată de Bundesverfassungsgericht (Curtea Constituțională Federală, Germania), cu ocazia unei acțiuni constituționale formulate de A. După cum reiese în esență din ordonanța acestei instanțe din 30 martie 2022, Oberlandesgericht Hamm (Tribunalul Regional Superior din Hamm) ar fi omis să sesizeze Curtea cu titlu preliminar cu întrebarea, relevantă pentru soluționarea litigiului principal și inedită, dacă, în temeiul dreptului Uniunii, acordarea statutului de refugiat lui A. de către autoritățile italiene are caracter obligatoriu în ceea ce privește procedura de extrădare desfășurată în Germania și, prin urmare, se opune în mod obligatoriu extrădării sale către Turcia¹⁹.

¹⁹ Instanța de trimitere precizează că, în cazul unui răspuns afirmativ la această întrebare, dat fiind că ar trebui în acest caz să se considere că A. riscă să facă obiectul unor persecuții politice, ar exista un obstacol în calea extrădării în conformitate cu dispozițiile coroborate ale articolului 6 alineatul (2) din IRG și ale articolului 3 paragraful 2 din Convenția europeană de extrădare. Prin urmare, ar trebui să se refuze această extrădare.

26. În urma trimiterii cauzei spre rejudecare la Oberlandesgericht Hamm (Tribunalul Regional Superior din Hamm), acesta trebuie să se pronunțe din nou cu privire la cererea de extrădare. Instanța menționată subliniază că problema vizată la punctul anterior din prezentele concluzii, nesoluționată de Curte, este controversată în doctrină.

27. Astfel, o parte a doctrinei ar fi favorabilă efectului obligatoriu al unei decizii de acordare a statutului de refugiat în cadrul unei proceduri de extrădare. Ea ar deduce din articolul 9 alineatele (2) și (3) din Directiva 2013/32, care prevede posibilitatea extrădării unui solicitant de protecție internațională către o țară terță, cu condiția ca autoritățile competente să fie convinse că o decizie de extrădare nu va duce la o returnare directă sau indirectă, că, din momentul în care există o decizie de acordare a statutului de refugiat de către un stat membru, extrădarea persoanei care beneficiază de acest statut nu ar mai fi permisă de dreptul Uniunii. Articolul 6 teza a doua din Legea privind azilul ar trebui în acest caz să facă obiectul unei interpretări conforme cu dreptul Uniunii. Pe de altă parte, această parte a doctrinei susține că Directivele 2011/95 și 2013/32 prevăd norme specifice pentru încetarea, excluderea sau revocarea statutului de refugiat²⁰. Dacă o decizie de acordare a statutului de refugiat nu ar avea efect obligatoriu în cadrul unei proceduri de extrădare și, prin urmare, ar fi posibil să se răspundă favorabil la o cerere de extrădare a unui refugiat recunoscut ca atare de autoritățile unui alt stat membru, aceste norme ar fi eludate.

28. Potrivit unei alte părți a doctrinei, în schimb, legiuitorul Uniunii ar fi considerat că procedurile de azil și de extrădare sunt independente una de cealaltă, ceea ce implică faptul că o decizie de acordare a statutului de refugiat nu poate avea efect obligatoriu în cadrul unei proceduri de extrădare. Astfel, s-ar putea ca între decizia de acordare a statutului de refugiat și deschiderea procedurii de extrădare să fi trecut mult timp, așa încât este posibil ca situația să se fi schimbat în mod fundamental. Această procedură ar putea constitui prima ocazie de a examina cauzele de excludere de la recunoașterea statutului de refugiat care ar putea justifica o revocare a acestui statut. Dacă unei decizii de acordare a statutului de refugiat i s-ar recunoaște un efect obligatoriu în cadrul unei proceduri de extrădare, ar trebui inițiată în prealabil o procedură de revocare, ceea ce Directiva 2011/95 nu ar impune. Ar trebui totuși să se asigure respectarea principiului nereturnării, în conformitate cu articolul 21 alineatul (1) din Directiva 2011/95.

29. Instanța de trimitere se alătură acestei din urmă interpretări și, pe de altă parte, își menține aprecierile deja efectuate în ordonanța sa din 2 noiembrie 2021.

30. Ea subliniază că procedurile de azil și de extrădare sunt independente una de cealaltă. Directivele 2011/95 și 2013/32 nu ar conține nicio dispoziție explicită care să prevadă un efect obligatoriu al unei decizii de acordare a statutului de refugiat în cadrul unei proceduri de extrădare.

31. Recunoașterea unui asemenea efect ar implica în plus că, în cazul descoperirii, în cadrul procedurii de extrădare, a unor elemente noi care ar justifica o apreciere diferită a riscului de persecuție politică la care este expusă persoana reclamată, ar trebui să se aștepte ca autoritatea statului membru în care a fost acordat statutul de refugiat să procedeze, dacă este cazul, la retragerea statutului respectiv. Acest lucru ar prelungi procedura de extrădare, ceea ce ar fi incompatibil cu principiul celerității, aplicabil în special atunci când persoana în cauză este arestată provizoriu în vederea extrădării.

²⁰ Instanța de trimitere citează în această privință articolele 11, 12 și 14 din Directiva 2011/95, precum și articolele 44 și 45 din Directiva 2013/32.

32. În plus, instanța de trimitere subliniază că este conform cu obiectivul legitim de a evita impunitatea, recunoscut de Curte²¹, să se aprecieze că, în pofida acordării statutului de refugiat de către un stat membru, extrădarea persoanei reclamate către țara sa terță de origine este posibilă în măsura în care această extrădare nu este contrară dreptului internațional și nici dreptului Uniunii, în special articolului 18 și articolului 19 alineatul (2) din cartă. În această privință, deși dreptul german permite, în teorie, începerea urmăririi penale împotriva persoanei reclamate în lipsa extrădării, astfel de urmăririi penale nu ar fi posibile în practică, având în vedere lipsa unor probe disponibile în ceea ce privește fapte care au avut loc în Turcia, ceea ce ar putea conduce la impunitatea persoanei reclamate.

33. În aceste condiții, Oberlandesgericht Hamm (Tribunalul Regional Superior din Hamm) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„Articolul 9 alineatele (2) și (3) din [Directiva 2013/32] coroborat cu articolul 21 alineatul (1) din [Directiva 2011/95] trebuie interpretat în sensul că acordarea definitivă, în privința unei persoane, a statutului de refugiat, în sensul [Convenției de la Geneva], într-un alt stat membru [...], este, în temeiul obligației de interpretare conformă a dreptului național prevăzute de dreptul Uniunii [articolul 288 al treilea paragraf TFUE și articolul 4 alineatul (3) TUE], obligatorie în cadrul procedurii de extrădare a unei asemenea persoane desfășurate în statul membru solicitat în sensul că extrădarea persoanei către statul terț sau către statul de origine este în mod necesar exclusă până la momentul la care statutul de refugiat a fost revocat sau a expirat?”

34. A., guvernele german și italian, precum și Comisia Europeană au depus observații scrise.

35. La 12 iunie 2023, a avut loc o ședință de audiere a pledoariilor, cu participarea lui A., a guvernelor german și italian, precum și a Comisiei.

IV. Analiză

36. Prin intermediul întrebării preliminare, instanța de trimitere solicită Curții să precizeze legătura dintre normele dreptului Uniunii în materie de protecție internațională și competența statelor membre în materie de extrădare. Mai precis, este vorba despre definirea efectului pe care îl produce o decizie de acordare a statutului de refugiat adoptată de un stat membru în favoarea unei persoane asupra unei proceduri de extrădare care se desfășoară în alt stat membru cu privire la această persoană, în ipoteza în care cererea de extrădare emană de la țara terță din care a fugit persoana menționată. Este vorba despre un efect obligatoriu pentru autoritatea statului membru care este sesizată cu cererea de extrădare, astfel încât această autoritate ar fi ținută de o asemenea decizie în cadrul aprecierii sale sau ea constituie numai un element care trebuie luat în considerare de autoritatea menționată? Un răspuns favorabil referitor la cererea de extrădare implică revocarea prealabilă a statutului de refugiat? Instanța menționată se referă în această privință la articolul 9 alineatele (2) și (3) din Directiva 2013/32 și la articolul 21 alineatul (1) din Directiva 2011/95, la care apreciem că este relevant să se adauge articolul 78 alineatul (2) TFUE, precum și articolul 18 și articolul 19 alineatul (2) din cartă.

²¹ Această instanță se referă la Hotărârea din 2 aprilie 2020, Ruska Federacija (C-897/19 PPU, denumită în continuare „Hotărârea Ruska Federacija”, EU:C:2020:262, punctul 60 și jurisprudența citată).

37. Cu titlu introductiv, amintim că, deși în lipsa unei convenții internaționale în legătură cu acest aspect între Uniune și statul terț în cauză, în speță Turcia, normele în materie de extrădare sunt de competența statelor membre, aceleași state membre sunt obligate să exercite această competență cu respectarea dreptului Uniunii²².

38. Pe de altă parte, în măsura în care A. a obținut statutul de refugiat în Italia în conformitate cu normele dreptului derivat al Uniunii în materie de protecție internațională și și-a exercitat ulterior dreptul de circulație și de ședere într-un alt stat membru decât cel care i-a acordat statutul de refugiat²³, situația în discuție în litigiul principal intră sub incidența dreptului Uniunii. Rezultă că dispozițiile cartei, în special articolul 18 și articolul 19 alineatul (2) din aceasta, au vocația de a fi aplicate în cadrul examinării cererii de extrădare în discuție în litigiul principal.

39. După cum rezultă din articolul 6 din Legea privind azilul, decizia italiană de acordare a statutului de refugiat lui A. nu produce un efect obligatoriu în cadrul unei proceduri de extrădare desfășurate în Germania și, prin urmare, nu trebuie să conducă în mod automat la refuzul extrădării. De altfel, situația ar fi aceeași dacă ar fi vorba despre o decizie de acordare a statutului de refugiat adoptată de o autoritate germană.

40. Prin intermediul întrebării preliminare, instanța de trimitere solicită Curții să stabilească dacă situația trebuie să fie diferită în temeiul dreptului Uniunii. Cu alte cuvinte, trebuie să se considere că dreptul Uniunii impune unui stat membru să refuze extrădarea unei persoane atât timp cât aceasta beneficiază de statutul de refugiat acordat de un alt stat membru?

41. Părțile și celelalte persoane interesate din prezenta procedură sunt de acord cu privire la faptul că existența unei decizii de acordare a statutului de refugiat într-un stat membru trebuie să aibă un rol important în cadrul unei proceduri de extrădare desfășurate într-un alt stat membru. Există un dezacord doar cu privire la întinderea exactă a efectelor care trebuie recunoscute unei asemenea decizii.

42. Pentru a răspunde la întrebarea dacă o decizie de acordare a statutului de refugiat adoptată de un stat membru are un efect obligatoriu în cadrul unei proceduri de extrădare desfășurate în alt stat membru, este necesar să se precizeze obligațiile care revin acestui din urmă stat membru într-o situație care intră sub incidența dreptului Uniunii.

43. După cum am arătat anterior, articolul 18 și articolul 19 alineatul (2) din cartă au vocația de a fi aplicate în cadrul examinării cererii de extrădare în discuție în litigiul principal. Astfel, revine statului membru solicitat sarcina de a verifica dacă extrădarea nu va aduce atingere drepturilor fundamentale ale persoanei reclamate, în special celor care sunt vizate de aceste dispoziții.

44. Potrivit articolului 18 din cartă, „[d]reptul de azil este garantat cu respectarea normelor prevăzute de [Convenția de la Geneva] și în conformitate cu [tratatele]”. Pe de altă parte, potrivit articolului 19 alineatul (2) din cartă, „[n]imeni nu poate fi strămutat, expulzat sau extrădat către un stat unde există un risc serios de a fi supus pedepsei cu moartea, torturii sau altor pedepse sau tratamente inumane sau degradante”.

²² A se vedea Hotărârea Ruska Federacija (punctul 48).

²³ Din indicațiile furnizate de guvernul german în ședință pare să reiasă că este vorba despre o ședere pe termen lung în temeiul Directivei 2003/109/CE a Consiliului din 25 noiembrie 2003 privind statutul resortisanților țărilor terțe care sunt rezidenți pe termen lung (JO 2004, L 16, p. 44, Ediție specială, 19/vol. 6, p. 225), astfel cum a fost modificată prin Directiva 2011/51/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 11 mai 2011 (JO 2011, L 132, p. 1) (denumită în continuare „Directiva 2003/109”). Această din urmă directivă a extins domeniul de aplicare al Directivei 2003/109 la beneficiarii unei protecții internaționale.

45. Dreptul de azil este garantat pe baza principiului nereturnării consacrat la articolul 33 paragraful 1 din Convenția de la Geneva. În dreptul Uniunii, acest principiu este garantat, ca drept fundamental, la articolul 18 din cartă coroborat cu articolul 33 din convenția respectivă, precum și la articolul 19 alineatul (2) din cartă²⁴. De asemenea, respectarea principiului menționat se impune statelor membre în temeiul articolului 21 alineatul (1) din Directiva 2011/95. După cum arată ICNUR, „[p]rincipiul nereturnării, care interzice returnarea forțată a refugiaților către un loc în care riscă să sufere persecuții, este elementul-cheie al sistemului de protecție internațională a refugiaților”²⁵.

46. Curtea a statuat în mod constant începând cu Hotărârea din 6 septembrie 2016, Petruhhin²⁶, că, în ipoteza în care statul membru solicitat intenționează să extrădeze o persoană care intră în domeniul de aplicare al dreptului Uniunii la cererea unei țări terțe, acest stat membru trebuie să verifice că extrădarea nu va aduce atingere drepturilor garantate de cartă, în special de articolul 19 alineatul (2) din aceasta²⁷. Astfel, statele membre nu pot îndepărta, expulza sau extrăda un străin atunci când există motive serioase și întemeiate de a crede că acesta va fi supus în țara de destinație unui risc real de a suferi tratamente interzise de articolul 4 și de articolul 19 alineatul (2) din cartă, care interzic în termeni absoluți tortura, precum și pedepsele și tratamentele inumane sau degradante, indiferent care ar fi comportamentul persoanei în cauză, precum și îndepărtarea către un stat în care există un risc serios ca o persoană să fie supusă unor asemenea tratamente²⁸. Dreptul Uniunii prevede în această privință o protecție internațională a refugiaților mai extinsă decât cea asigurată de Convenția de la Geneva, care permite, în ceea ce o privește, în ipotezele menționate la articolul 33 paragraful 2 din aceasta, returnarea unui refugiat într-o țară în care viața sau libertatea sa ar fi amenințate²⁹.

47. Revine de asemenea statului membru solicitat sarcina de a garanta exercitarea efectivă a dreptului consacrat la articolul 18 din cartă³⁰. Atât timp cât persoana reclamată se poate prevala de calitatea de refugiat, care trebuie diferențiată de statutul de refugiat potrivit Curții³¹, articolul menționat se opune extrădării acesteia către o țară în care riscă să fie persecutată.

²⁴ A se vedea în special Hotărârea Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl (Refugiat care a săvârșit o infracțiune gravă) (punctul 49 și jurisprudența citată).

²⁵ A se vedea Nota de orientare a ICNUR (punctul 8).

²⁶ C-182/15, EU:C:2016:630.

²⁷ A se vedea Hotărârea din 6 septembrie 2016, Petruhhin (C-182/15, EU:C:2016:630, punctul 60), Hotărârea din 13 noiembrie 2018, Raugėvicius (C-247/17, EU:C:2018:898, punctul 49), Hotărârea Ruska Federacija (punctele 63 și 64), Hotărârea din 17 decembrie 2020, Generalstaatsanwaltschaft Berlin (Extrădare către Ucraina) (C-398/19, EU:C:2020:1032, punctul 45), precum și Hotărârea din 22 decembrie 2022, Generalstaatsanwaltschaft München (Cerere de extrădare către Bosnia-Herțegovina) (C-237/21, EU:C:2022:1017, punctul 55).

²⁸ A se vedea în special Hotărârea Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl (Refugiat care a săvârșit o infracțiune gravă) (punctul 36 și jurisprudența citată).

²⁹ A se vedea în special Hotărârea Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl (Refugiat care a săvârșit o infracțiune gravă) (punctul 38 și jurisprudența citată).

³⁰ A se vedea în acest sens Hotărârea din 22 iunie 2023, Comisia/Ungaria (Declarație de intenție prealabilă unei cereri de azil) (C-823/21, EU:C:2023:504, punctul 52).

³¹ A se vedea Hotărârea din 14 mai 2019, M și alții (Revocarea statutului de refugiat) (C-391/16, C-77/17 și C-78/17, denumită în continuare „Hotărârea M și alții (Revocarea statutului de refugiat)”, EU:C:2019:403). Vom reveni asupra acestui aspect în considerațiile care urmează.

48. Astfel, principiul nereturnării se opune ca un stat membru să procedeze la extrădarea unui resortisant al unei țări terțe care a obținut statutul de refugiat într-un alt stat membru către o țară în care există motive serioase și întemeiate de a se crede că, în caz de extrădare, acest resortisant ar fi expus unui risc real de tratamente contrare articolului 18 sau articolului 19 alineatul (2) din cartă³².

49. În cadrul examinării sale prin care urmărește să stabilească dacă principiul nereturnării este respectat, statul membru solicitat este ținut de o decizie de acordare a statutului de refugiat adoptată de un alt stat membru, așa încât el ar trebui să refuze în mod obligatoriu extrădarea persoanei în cauză atât timp cât aceasta beneficiază de statutul respectiv?

50. Considerăm că răspunsul este negativ pentru două motive principale.

51. În primul rând, în măsura în care dreptul Uniunii, în stadiul actual al dezvoltării sale, nu prevede recunoașterea reciprocă între statele membre a deciziilor de acordare a statutului de refugiat, considerăm că este exclus ca o atare decizie adoptată de un stat membru să poată avea un efect obligatoriu în cadrul unei proceduri de extrădare desfășurate într-un alt stat membru (secțiunea A).

52. În al doilea rând, procedura de extrădare și procedura de revocare a statutului de refugiat constituie două proceduri distincte, astfel încât extrădarea nu poate fi condiționată de revocarea prealabilă a statutului de refugiat al persoanei reclamate, ci este supusă unei examinări autonome și actualizate de către autoritatea competentă în materie de extrădare a respectării principiului nereturnării (secțiunea B).

53. Totuși, decizia de acordare a statutului de refugiat adoptată de un stat membru constituie un element deosebit de serios care trebuie luat în considerare în cadrul procedurii de extrădare care se desfășoară într-un alt stat membru (secțiunea C). Considerăm de asemenea că această procedură trebuie să se desfășoare cu respectarea principiului cooperării loiale enunțat la articolul 4 alineatul (3) TUE pentru a asigura coerența deciziilor adoptate de statele membre în cadrul spațiului de libertate, securitate și justiție (denumit în continuare „SLSJ”), ceea ce presupune ca un schimb de informații să aibă loc între autoritățile competente în materie de extrădare și de azil (secțiunea D).

A. Cu privire la inexistența unui principiu al recunoașterii reciproce între statele membre a deciziilor de acordare a statutului de refugiat

54. Problema dacă decizia de acordare a statutului de refugiat adoptată de un stat membru are un efect obligatoriu în cadrul unei proceduri de extrădare desfășurate într-un alt stat membru este strâns legată de cea a existenței sau a inexistenței unui principiu al recunoașterii reciproce între statele membre a deciziilor de acordare a statutului de refugiat.

³² A se vedea prin analogie Hotărârea Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl (Refugiat care a săvârșit o infracțiune gravă) (punctul 50 și jurisprudența citată). În cadrul unei proceduri de extrădare, verificarea respectării principiului nereturnării se justifică prin faptul că persoana a cărei extrădare este solicitată pentru o infracțiune de drept comun poate fi persecutată politic, de exemplu în cazul în care urmărirea penală nu este decât un motiv sau un pretext pentru a o persecuta ca urmare a unor caracteristici relevante pentru azil.

55. În afară de prezenta cauză, Curtea va trebui să se pronunțe cu privire la această problemă în cadrul altor trei cauze pendinte în prezent³³. Deși în raport cu aceste trei cauze prezenta cauză se înscrie într-un context diferit, care este cel al extrădării, toate patru ridică problema, pe baza principiului recunoașterii reciproce, a eventualului efect obligatoriu într-un stat membru al unei decizii de acordare a statutului de refugiat adoptate în alt stat membru. Prin urmare, în aceste cauze se solicită Curții să precizeze marja de manevră de care dispune fie o autoritate responsabilă de examinarea unei cereri de protecție internațională, fie o autoritate responsabilă de examinarea unei cereri de extrădare, în prezența unei decizii de acordare a statutului de refugiat adoptate anterior de un alt stat membru.

56. În ședință, părțile și celelalte persoane interesate din procedură au fost invitate de Curte să își precizeze poziția cu privire la această problematică delicată.

57. Asemenea guvernului german și Comisiei, considerăm că dreptul Uniunii nu prevede, în stadiul actual al dezvoltării sale, principiul recunoașterii reciproce între statele membre a deciziilor de acordare a statutului de refugiat³⁴.

58. Desigur, după cum a susținut în esență guvernul italian, care este în favoarea recunoașterii reciproce a unor asemenea hotărâri, s-ar putea considera că spiritul sistemului european comun de azil militează în favoarea unei asemenea recunoașteri, ceea ce ar implica faptul că o decizie de acordare a statutului de refugiat adoptată de un stat membru ar trebui să se impună autorităților celorlalte state membre.

59. Astfel, articolul 78 alineatul (2) litera (a) TFUE prevede adoptarea unor măsuri referitoare la un sistem european comun de azil care cuprinde un regim unitar de azil în favoarea resortisanților țărilor terțe, valabil în toată Uniunea. După cum confirmă considerentul (3) al

³³ Este vorba despre cauzele Bundesrepublik Deutschland (Efectul unei decizii de acordare a statutului de refugiat) (C-753/22), El Baheer (C-288/23) și Cassen (C-551/23). Aceste trei cauze au ca punct de plecare cereri de protecție internațională formulate de resortisanți ai unor țări terțe sau de apatrizi, cărora li s-a acordat statutul de refugiat într-un alt stat membru, și anume Republica Elenă. Într-o astfel de situație, statul membru sesizat cu noua cerere ar putea face uz de posibilitatea, prevăzută la articolul 33 alineatul (2) litera (a) din Directiva 2013/32, de a declara această cerere inadmisibilă ca urmare a acordării statutului de refugiat de către celălalt stat membru. Totuși, o asemenea posibilitate trebuie înlăturată, în conformitate cu jurisprudența Curții, atunci când persoana în cauză este expusă unui risc serios de a face obiectul, în acest alt stat membru, al unor tratamente inumane și degradante contrare articolului 4 din cartă, având în vedere condițiile de viață previzibile pe care le-ar avea în acesta [a se vedea Hotărârea din 19 martie 2019, Ibrahim și alții (C-297/17, C-318/17, C-319/17 și C-438/17, EU:C:2019:219, punctele 83-94), precum și Ordonanța din 13 noiembrie 2019, Hamed și Omar (C-540/17 și C-541/17, nepublicată, EU:C:2019:964, punctele 34-36)]. Așadar, autoritatea competentă a statului membru care este sesizat cu noua cerere nu se poate întemeia pe articolul 33 alineatul (2) litera (a) din Directiva 2013/32 pentru a o respinge ca inadmisibilă. Prin urmare, autoritatea menționată trebuie să considere cererea respectivă ca fiind admisibilă și să se pronunțe pe fond cu privire la aceasta. Astfel, în fiecare dintre aceste cauze, instanța de trimitere solicită Curții să stabilească dacă, în temeiul normelor sistemului european comun de azil, autoritatea menționată trebuie să efectueze o examinare autonomă a noii cereri sau dacă este obligată să recunoască solicitantului statutul de refugiat fără a verifica condițiile de fond ale acestei protecții, având în vedere simplul fapt că un alt stat membru a acordat deja acest statut solicitantului respectiv.

³⁴ A se vedea în special, cu privire la această constatare, Rezoluția Parlamentului European din 12 aprilie 2016 referitoare la situația din Mediterana și la necesitatea unei abordări globale a migrației de către Uniunea Europeană [2015/2095 (INI)], punctul 39. A se vedea, în favoarea unei evoluții a dreptului Uniunii în această privință, European Council on Refugees and Exiles, *Protected across borders: Mutual recognition of asylum decisions in the EU – ECRE's assessment of legal provisions and practice on mutual recognition, and its recommendations for reforms to create a status « valid throughout the Union »*, 2016. A se vedea de asemenea Rasche, L., „Un nouveau départ dans la politique d'asile de l'UE”, disponibil la adresa: <https://institutdelors.eu/wp-content/uploads/2020/10/7-MIGRATION-Rasche-FR.pdf>, p. 5. Recunoașterea reciprocă a deciziilor de acordare a statutului de refugiat este cu siguranță indisociabilă de un grad mai ridicat de armonizare a condițiilor și a procedurilor în acest sens: a se vedea în această privință Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului, prezentată la 13 iulie 2016, privind standardele referitoare la condițiile pe care trebuie să le îndeplinească resortisanții țărilor terțe sau apatrizii pentru a putea beneficia de protecție internațională, la un statut uniform pentru refugiați sau persoanele eligibile pentru protecție subsidiară și la conținutul protecției acordate și de modificare a Directivei 2011/109/CE a Consiliului din 25 noiembrie 2003 privind statutul resortisanților țărilor terțe care sunt rezidenți pe termen lung [COM(2016) 466 final].

Directivei 2011/95, sistemul menționat, din care face parte atât această directivă, cât și Directiva 2013/32, este fondat pe punerea integrală și globală în aplicare a Convenției de la Geneva și pe asigurarea că nicio persoană nu este trimisă acolo unde există riscul de a fi persecutată din nou³⁵.

60. În plus, sistemul european comun de azil se întemeiază pe principiul încrederii reciproce³⁶, care constituie el însuși temeiul și condiția principiului recunoașterii reciproce. Potrivit Curții, principiul încrederii reciproce impune fiecăruia dintre statele membre să considere, mai puțin în situații excepționale, că toate celelalte state membre respectă dreptul Uniunii și în special drepturile fundamentale recunoscute de acesta³⁷.

61. În consecință, în cadrul sistemului european comun de azil, trebuie să se prezume că tratamentul aplicat solicitanților de protecție internațională în fiecare stat membru este conform cu cerințele impuse de cartă, de Convenția de la Geneva, precum și de Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale³⁸. Situația este aceeași printre altele în ceea ce privește aplicarea articolului 33 alineatul (2) litera (a) din Directiva 2013/32³⁹, care constituie, în cadrul procedurii comune de azil instituite prin această directivă, o expresie a principiului încrederii reciproce⁴⁰.

62. Pe de altă parte, în conformitate cu normele prevăzute de Regulamentul (UE) nr. 604/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 26 iunie 2013 de stabilire a criteriilor și mecanismelor de determinare a statului membru responsabil de examinarea unei cereri de protecție internațională prezentate într-unul dintre statele membre de către un resortisant al unei țări terțe sau de către un apatrid⁴¹, un singur stat membru se pronunță cu privire la o astfel de cerere. În plus, sistemul european comun de azil prevede aplicarea, în mare măsură, a aceluiași norme privind examinarea cererilor, oricare ar fi statul membru responsabil de această examinare⁴². Trebuie arătat de asemenea că obiectivul principal al Directivei 2011/95, după cum reiese din articolul 1 din respectiva directivă și din considerentul (12) al acesteia, constă în a asigura că toate statele membre pun în aplicare criteriile comune de identificare a persoanelor care au o nevoie reală de protecție internațională și în a garanta un nivel minim de beneficii respectivelor persoane în toate statele membre⁴³.

63. Această aplicare a unor norme și criterii comune ar putea implica, drept o consecință naturală, existența unui principiu al recunoașterii reciproce între statele membre a deciziilor de acordare a statutului de refugiat, ceea ce ar însemna că asemenea decizii ar trebui să se impună autorităților tuturor statelor respective. Astfel, acest lucru ar putea avea drept efect să împiedice

³⁵ A se vedea Hotărârea M și alții (Revocarea statutului de refugiat) (punctul 80 și jurisprudența citată).

³⁶ A se vedea Hotărârea din 22 februarie 2022, *Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides* (Unitatea familiei – Protecție deja acordată) (C-483/20, EU:C:2022:103, punctul 37).

³⁷ A se vedea în special Hotărârea din 22 februarie 2022, *Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides* (Unitatea familiei – Protecție deja acordată) (C-483/20, EU:C:2022:103, punctul 28 și jurisprudența citată).

³⁸ Semnată la Roma la 4 noiembrie 1950.

³⁹ Amintim că, în temeiul acestei dispoziții, un stat membru poate considera o cerere de protecție internațională ca inadmisibilă în cazul în care un alt stat membru a acordat o astfel de protecție.

⁴⁰ A se vedea în special Hotărârea din 22 februarie 2022, *Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides* (Unitatea familiei – Protecție deja acordată) (C-483/20, EU:C:2022:103, punctul 29 și jurisprudența citată).

⁴¹ JO 2013, L 180, p. 31.

⁴² A se vedea în acest sens Hotărârea din 10 decembrie 2013, *Abdullahi* (C-394/12, EU:C:2013:813, punctele 54 și 55). După cum a statuat Curtea în această hotărâre, „normele aplicabile cererilor de azil au fost în mare măsură armonizate la nivelul Uniunii, în special, în ultimul rând, prin Directivele 2011/95 și 2013/32” (punctul 54). Rezultă, potrivit Curții, că „cererea unui solicitant de azil va fi examinată, în mare măsură, potrivit aceluiași norme, oricare ar fi statul membru responsabil de examinarea acestei cereri” (punctul 55).

⁴³ A se vedea Hotărârea din 6 iulie 2023, *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid* (Infrațiune deosebit de gravă) (C-402/22, EU:C:2023:543, punctul 36), precum și Hotărârea din 6 iulie 2023, *Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides* (Refugiat care a săvârșit o infrațiune gravă) (C-8/22, EU:C:2023:542, punctul 42).

o autoritate decizională să se îndepărteze de concluzia la care a ajuns autoritatea care a acordat anterior unei persoane statutul de refugiat într-un alt stat membru. Acest lucru ar putea avea de asemenea drept efect să împiedice o autoritate sesizată cu o cerere de extrădare să răspundă favorabil la o atare cerere, ideea subiacentă fiind că, prin acceptarea extrădării unei persoane căreia i s-a acordat statutul de refugiat într-un alt stat membru, autoritatea respectivă ar priva-o *de facto* pe aceasta de statutul menționat.

64. Or, trebuie să se constate că legiuitorul Uniunii nu a concretizat încă în mod complet, prevăzând un principiu al recunoașterii reciproce între statele membre a deciziilor de acordare a statutului de refugiat și precizând modalitățile de punere în aplicare a acestui principiu, obiectivul spre care tinde articolul 78 alineatul (2) litera (a) TFUE, și anume un regim unitar de azil în favoarea resortisanților țărilor terțe, valabil în toată Uniunea. Astfel, dreptul primar al Uniunii prevede instituirea progresivă a sistemului european comun de azil, care trebuie să se realizeze în etape pentru a ajunge, abia la final, la un regim unitar de azil valabil în toată Uniunea⁴⁴. După cum au susținut guvernul german și Comisia, sistemul european comun de azil face obiectul unei construcții progresive și este de competența exclusivă a legiuitorului Uniunii să decidă, dacă este cazul, să atribuie un efect obligatoriu transfrontalier deciziilor de acordare a statutului de refugiat.

65. Cu privire la acest aspect, trebuie să se sublinieze că, deși încrederea reciprocă este baza necesară pentru recunoașterea reciprocă a deciziilor adoptate de autoritățile competente ale statelor membre în cadrul SLSJ, această încredere nu este totuși suficientă dacă nu este însoțită de o prevedere explicită în dreptul primar sau de o voință expresă a legiuitorului Uniunii de a impune statelor membre o atare recunoaștere. În această privință, nu identificăm în Directivele 2011/95 și 2013/32 nicio mențiune expresă a principiului recunoașterii reciproce între statele membre a deciziilor de acordare a unei protecții internaționale. Observăm de asemenea că, atunci când acest legiuitor dorește să stabilească un astfel de principiu într-un domeniu care ține de SLSJ, el face acest lucru în mod explicit⁴⁵.

66. Observăm de altfel că Curtea Europeană a Drepturilor Omului reține de asemenea lipsa caracterului automat al recunoașterii reciproce a deciziilor în materie de azil⁴⁶.

67. În opinia noastră, din elementele care precedă rezultă că o autoritate decizională a unui stat membru care este sesizată cu o cerere de protecție internațională și care alege să nu se prevaleze de posibilitatea care îi este oferită de articolul 33 alineatul (2) litera (a) din Directiva 2013/32 de a considera o atare cerere ca inadmisibilă în cazul în care un alt stat membru a acordat protecție

⁴⁴ A se vedea în special considerentul (6) al Regulamentului nr. 604/2013, considerentele (7) și (9)-(11) ale Directivei 2011/95, precum și considerentele (4) și (12) ale Directivei 2013/32.

⁴⁵ A se vedea, cu titlu de exemplu, Directiva 2001/40/CE a Consiliului din 28 mai 2001 privind recunoașterea reciprocă a deciziilor de îndepărtare a resortisanților țărilor terțe (JO 2001, L 149, p. 34, Ediție specială, 19/vol. 3, p. 124), al cărei obiect este, potrivit articolului 1 alineatul (1) din aceasta „de a permite recunoașterea unei decizii de îndepărtare luată de o autoritate competentă a unui stat membru [...] împotriva unui resortisant al unei țări terțe care se găsește pe teritoriul unui alt stat membru [...]”. Pe de altă parte, în domeniul penal, regula potrivit căreia statele membre execută orice mandat european de arestare pe baza principiului recunoașterii reciproce nu se deduce numai din principiul încrederii reciproce, ci face obiectul unei mențiuni exprese la articolul 1 alineatul (2) din Decizia-cadru 2002/584/JAI din 13 iunie 2002 privind mandatul european de arestare și procedurile de predare între statele membre (JO 2002, L 190, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 6, p. 3).

⁴⁶ Astfel, cu titlu de exemplu, în Hotărârea din 10 decembrie 2020, Shiksaitov împotriva Slovaciei (CE:ECHR:2020:1210JUD005675116, § 68-75), Curtea menționată răspunde la argumentul reclamantului potrivit căruia detenția sa ar fi nelegală în măsura în care, având în vedere statutul său de refugiat obținut în Suedia, el nu ar fi putut face obiectul unei măsuri de extrădare de către autoritățile slovace, că aceste autorități nu erau ținute de acordarea statutului respectiv pe care îl puteau reexamina printre altele în raport cu eventuala aplicabilitate a unei clauze de excludere.

internațională⁴⁷ nu este ținută de o decizie de acordare a statutului de refugiat adoptată de un alt stat membru. Autoritatea respectivă trebuie în acest caz să examineze cererea menționată pe fond, în conformitate cu dispozițiile Directivelor 2011/95 și 2013/32, și să verifice dacă solicitantul îndeplinește condițiile materiale de acordare a acestei protecții, prin efectuarea unei examinări autonome al cărei rezultat nu poate fi predeterminat prin decizia de acordare a statutului de refugiat adoptată anterior de un alt stat membru. Astfel, nicio dispoziție din Directiva 2011/95 sau din Directiva 2013/32 nu obligă statele membre să acorde unei persoane statutul de refugiat pentru simplul motiv că un alt stat membru a acordat deja acest statut persoanei respective.

68. Aceeași concluzie se impune, în opinia noastră, atunci când un stat membru se află în imposibilitatea, în temeiul jurisprudenței rezultate din Hotărârea din 19 martie 2019, Ibrahim și alții⁴⁸, de a se prevala de posibilitatea prevăzută la articolul 33 alineatul (2) litera (a) din Directiva 2013/32 de a declara o cerere de protecție internațională ca fiind inadmisibilă⁴⁹. Arătăm în această privință că nici directiva menționată, nici Directiva 2011/95 nu prevăd o derogare de la obligația unui stat membru de a examina o cerere de protecție internațională pentru motivul că un alt stat membru a acordat unei persoane statutul de refugiat, atunci când această cerere nu poate fi considerată ca fiind inadmisibilă.

69. Această soluție este conformă cu norma potrivit căreia acordarea statutului de refugiat sau a protecției subsidiare se efectuează în urma unei examinări individuale, complete și actualizate a nevoii de protecție internațională. Astfel, din articolul 4 alineatul (1) a doua teză din Directiva 2011/95 și din articolul 10 alineatele (2) și (3) din Directiva 2013/32 rezultă că, în cooperare cu solicitantul, statul membru efectuează o examinare corespunzătoare a cererii, în mod individual, obiectiv și imparțial, pe baza unor informații precise și actualizate. Dacă rezultă că solicitantul îndeplinește standardele minime stabilite de dreptul Uniunii pentru a beneficia de statutul de refugiat sau de protecție subsidiară, în cazul în care acesta întrunește condițiile prevăzute în capitolele II și III sau, respectiv, în capitolele II și V din Directiva 2011/95, statele membre sunt obligate, având în vedere articolele 13 și 18 din directiva menționată și cu excepția cazurilor de excludere prevăzute de aceasta, să acorde protecția internațională solicitată. Ele nu dispun de nicio putere discreționară în această privință⁵⁰. În plus, în conformitate cu ceea ce se arată în considerentul (12) al Directivei 2011/95, statutul de refugiat este destinat persoanelor care au „o nevoie reală de protecție internațională”.

⁴⁷ Coroborat cu considerentul (43) al Directivei 2013/32, care enunță că statele membre trebuie în principiu să examineze pe fond toate cererile, articolul 33 alineatul (1) din această directivă prevede o excepție concretizată printr-o listă exhaustivă de motive de inadmisibilitate care figurează la articolul 33 alineatul (2) din directiva menționată: a se vedea Agenția Uniunii Europene pentru Azil (AUEA), *Analyse juridique: Les procédures d'asile et le principe de non-refoulement*, 2018, p. 113. Potrivit Curții, posibilitatea de a declara o cerere inadmisibilă în conformitate cu articolul 33 alineatul (2) litera (a) din Directiva 2013/32 se explică printre altele prin importanța principiului încrederii reciproce, dispoziția menționată fiind o expresie a acestui principiu: a se vedea Hotărârea din 22 februarie 2022, Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides (Unitatea familiei – Protecție deja acordată) (C-483/20, EU:C:2022:103, punctele 29 și 37), precum și Hotărârea din 1 august 2022, Bundesrepublik Deutschland (Copil al unor refugiați născut în afara statului gazdă) (C-720/20, EU:C:2022:603, punctul 50). Este vorba despre o derogare de la obligația statelor membre de a examina pe fond toate cererile de protecție internațională: a se vedea în această privință Hotărârea din 22 februarie 2022, Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides (Unitatea familiei – Protecție deja acordată) (C-483/20, EU:C:2022:103, punctele 24 și 25), precum și Concluziile avocatului general Pikamäe prezentate în cauza Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides (Unitatea familiei – Protecție deja acordată) (C-483/20, EU:C:2021:780, punctul 63).

⁴⁸ C-297/17, C-318/17, C-319/17 și C-438/17, EU:C:2019:219, punctele 83-94.

⁴⁹ A se vedea Concluziile avocatului general Pikamäe prezentate în cauza Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides (Unitatea familiei – Protecție deja acordată) (C-483/20, EU:C:2021:780, punctul 64). Considerăm totuși, așa cum vom explica în considerațiile care urmează în contextul unei proceduri de extrădare, că o decizie de acordare a statutului de refugiat adoptată de un stat membru în temeiul unor criterii comune constituie un indiciu deosebit de serios al unui risc de persecuție și că, prin urmare, ea trebuie, pentru acest motiv și într-un spirit de încredere reciprocă, să fie luată în considerare de autoritatea nou sesizată.

⁵⁰ A se vedea în acest sens Hotărârea din 29 iulie 2019, Torubarov (C-556/17, EU:C:2019:626, punctul 50).

70. Rezultă din ceea ce precedă că autoritățile statului membru în care este depusă o cerere de protecție internațională nu sunt obligate să recunoască solicitantului statutul de refugiat fără a examina pe fond această cerere pentru a verifica dacă sunt îndeplinite condițiile materiale de acordare a protecției internaționale prevăzute de Directiva 2011/95.

71. Această interpretare este confirmată de obiectivul privind limitarea circulației secundare⁵¹, care ar putea fi încurajată dacă beneficiarii de protecție internațională într-un stat membru s-ar putea baza pe faptul că decizia care le recunoaște această protecție are un efect obligatoriu și pentru autoritățile celorlalte state membre.

72. Adăugăm că posibilitatea statelor membre, prevăzută la articolul 3 din Directiva 2011/95, de a examina cererile de protecție internațională și de a acorda statutul de refugiat în condiții mai favorabile decât cele prevăzute de această directivă poate părea incompatibilă cu existența unei recunoașteri reciproce a deciziilor de acordare a acestui statut⁵². Așa cum a arătat guvernul german în ședință, dacă s-ar admite că o decizie pozitivă în materie de azil trebuie recunoscută și de celelalte state membre, cel care a adoptat această decizie ar putea impune acestor state membre dispozițiile sale mai favorabile.

73. Prin urmare, toate aceste elemente ne determină să considerăm că dreptul Uniunii nu prevede, în stadiul actual al dezvoltării sale, o recunoaștere reciprocă între statele membre a deciziilor de acordare a statutului de refugiat. Rezultă că o astfel de decizie adoptată de un stat membru nu poate avea efect obligatoriu pentru autoritățile decizionale ale unui alt stat membru.

74. Or, apreciem că, dacă o autoritate a unui stat membru care este competentă să examineze o cerere de protecție internațională cu privire la o persoană care a obținut deja statutul de refugiat într-un alt stat membru nu este ținută de evaluarea reținută de acesta din urmă având în vedere lipsa unui efect obligatoriu al deciziei de acordare a acestui statut, situația nu poate fi diferită, în temeiul dreptului Uniunii, în ceea ce privește o autoritate care este competentă să examineze o cerere de extrădare. Prin urmare, în stadiul actual al dreptului Uniunii, nu există niciun automatism care ar interzice unui stat membru să extrădeze un resortisant al unei țări terțe către țara sa de origine pentru simplul motiv că acestui resortisant i s-a acordat statutul de refugiat în alt stat membru.

75. În ceea ce privește în special aspectul dacă o decizie de acordare a statutului de refugiat adoptată de un stat membru are un efect obligatoriu în cadrul unei proceduri de extrădare desfășurate într-un alt stat membru, dispozițiile de drept derivat al Uniunii care sunt menționate de instanța de trimitere în întrebarea sa preliminară nu permit, în opinia noastră, să se rețină o poziție diferită. Astfel, niciuna dintre aceste dispoziții nu consacră și nici nu înlătură în mod explicit un asemenea efect.

⁵¹ A se vedea considerentul (13) al Directivei 2011/95 și considerentul (13) al Directivei 2013/32. A se vedea în special, în ceea ce privește acest obiectiv, Hotărârea din 10 decembrie 2020, Minister for Justice and Equality (Cerere de protecție internațională în Irlanda) (C-616/19, EU:C:2020:1010, punctele 51 și 52).

⁵² În această privință, potrivit articolului 3 din Directiva 2011/95, „[s]tatele membre pot adopta sau menține standarde mai favorabile pentru a decide care sunt persoanele care îndeplinesc condițiile de acordare a statutului de refugiat sau care sunt persoanele eligibile pentru obținerea de protecție subsidiară, precum și pentru a stabili conținutul protecției internaționale, în măsura în care respectivele standarde sunt compatibile cu prezenta directivă”. În plus, potrivit articolului 5 din Directiva 2013/32, „[s]tatele membre pot institui sau menține standarde mai favorabile privind procedurile de acordare și retragere a protecției internaționale, în măsura în care standardele în cauză sunt compatibile cu prezenta directivă”.

76. Această instanță se referă, așadar, la articolul 9 din Directiva 2013/32, al cărui alineat (1) acordă solicitantului de protecție internațională dreptul de a rămâne în statul membru în cursul procedurii de examinare a cererii sale. Articolul 9 alineatul (2) din această directivă autorizează statele membre să prevadă o excepție de la respectivul drept în cazurile prevăzute de acesta, printre care în special cel al extrădării solicitantului către un stat terț. O asemenea extrădare este supusă în acest caz, în conformitate cu articolul 9 alineatul (3) din directiva menționată, condiției ca autoritățile statului membru în cauză să fie convinse că o decizie de extrădare nu va duce la o returnare directă sau indirectă, încălcându-se astfel obligațiile internaționale și față de Uniune ale statului membru respectiv.

77. Subliniem că aceste dispoziții privesc numai cazul unei extrădări în cursul procedurii de examinare a unei cereri de protecție internațională, fără a reglementa cazul unei extrădări după acordarea acestei protecții de către un stat membru. Prin urmare, în opinia noastră, nu se poate trage o concluzie în favoarea sau împotriva unui efect obligatoriu al unei decizii de acordare a statutului de refugiat în cadrul unei proceduri de extrădare. Articolul 9 alineatele (2) și (3) din Directiva 2013/32 prevede o excepție de la dreptul de a rămâne într-un stat membru în timpul examinării unei cereri de protecție internațională, cu condiția respectării principiului nereturnării. Acest lucru nu poate fi interpretat ca o imposibilitate de a extrăda odată ce a fost acordată protecția internațională. Cu alte cuvinte, așa cum arată în mod întemeiat guvernul german, nu se poate deduce din posibilitatea explicită de a proceda la o extrădare pe durata desfășurării procedurii de azil că ar fi exclusă extrădarea după adoptarea unei decizii de acordare a protecției internaționale. În plus, faptul că legiuitorul Uniunii nu a abordat această chestiune cu ocazia reformării Directivei 2005/85/CE a Consiliului din 1 decembrie 2005 privind standardele minime cu privire la procedurile din statele membre de acordare și retragere a statutului de refugiat⁵³, care a fost efectuată prin Directiva 2013/32, tinde să indice că el nu a avut intenția de a reglementa, în ceea ce privește extrădarea, perioada ulterioară încheierii procedurii de azil.

78. Coroborarea alineatelor (2) și (3) ale articolului 9 din această directivă conduce la concluzia că extrădarea către țara de origine a unei persoane care solicită protecție internațională nu poate avea loc fără o procedură de examinare pe fond prealabilă⁵⁴. În consecință, singurul element util în cadrul prezentei proceduri care poate fi dedus din aceste dispoziții, care nu fac în speță decât să precizeze o obligație care poate fi deja dedusă din articolul 18 și din articolul 19 alineatul (2) din cartă, este că o extrădare este înainte de toate supusă respectării principiului nereturnării.

79. Acest principiu este de altfel enunțat și la articolul 21 alineatul (1) din Directiva 2011/95, care este de asemenea menționat de instanța de trimitere în întrebarea sa preliminară. Or, nu rezultă în mod expres nici din această dispoziție că o decizie de acordare a statutului de refugiat adoptată de un stat membru ar avea un efect obligatoriu în cadrul unei proceduri de extrădare desfășurate într-un alt stat membru.

80. Pe de altă parte, trebuie să se observe că Directivele 2011/95 și 2013/32 nu conțin niciun mecanism de readmisie în statul membru care a acordat o protecție internațională, precum cel prevăzut la articolul 12 alineatele (3a) și (3b) din Directiva 2003/109, în cazul în care un resortisant al unei țări terțe rezident pe termen lung într-un alt stat membru decât cel care i-a acordat această protecție face obiectul unei decizii de expulzare. Aceste dispoziții, al căror scop este, potrivit considerentului (10) al acestei directive, de a proteja beneficiarul de protecție internațională care a dobândit statutul de rezident pe termen lung într-un stat membru împotriva returnării atunci când această persoană face obiectul unei decizii de expulzare pentru

⁵³ JO 2005, L 326, p. 13, Ediție specială, 19/vol. 7, p. 242.

⁵⁴ A se vedea AUEA, *Analyse juridique: Les procédures d'asile et le principe de non-refoulement*, op. cit., p. 82.

un motiv prevăzut de directiva menționată, nu au vocația de a reglementa situația specială pe care o constituie o cerere de extrădare. Prin urmare, ele nu pot fi invocate pentru a susține că acordarea de către un stat membru a statutului de refugiat resortisantului unei țări terțe ar trebui, în principiu, să se opună ca un alt stat membru să răspundă favorabil unei cereri de extrădare a acestui resortisant către această țară terță atât timp cât persoana reclamată dispune de acest statut.

81. Lipsa caracterului obligatoriu al unei decizii de acordare a statutului de refugiat adoptate de un stat membru în cadrul unei proceduri de extrădare desfășurate într-un alt stat membru este confirmată de constatarea potrivit căreia această procedură și procedura de revocare a statutului de refugiat constituie două proceduri distincte, astfel încât o extrădare nu poate fi condiționată de revocarea prealabilă a statutului de refugiat al persoanei reclamate.

B. Procedura de extrădare și procedura de revocare a statutului de refugiat constituie două proceduri distincte: prin urmare, extrădarea nu este condiționată de revocarea prealabilă a statutului de refugiat

82. Guvernul italian susține în esență că extrădarea de către un stat membru a unei persoane care a obținut statutul de refugiat într-un alt stat membru ar constitui o revocare de fapt a acestui statut și o eludare a normelor prevăzute în această privință de Directiva 2011/95. Prin urmare, o astfel de extrădare ar fi condiționată de revocarea prealabilă a statutului menționat.

83. Articolele 11, 12 și 14 din Directiva 2011/95 prevăd norme privind încetarea, excluderea, precum și revocarea, încetarea sau refuzul de reînnoire a statutului de refugiat de către statul membru care l-a acordat. Potrivit tezei susținute de acest guvern, s-ar putea considera că extrădarea unui refugiat implică, *de facto*, o încetare a protecției inerente acestui statut. Dacă autoritatea competentă a unui stat membru ar putea autoriza extrădarea unui refugiat recunoscut ca atare într-un alt stat membru pentru motivul că acesta nu ar fi expus sau nu ar mai fi expus, în statul terț de origine, unui risc de persecuție, ea s-ar substitui în fapt autorităților competente ale celuilalt stat membru.

84. Rezultă că autoritatea care se pronunță cu privire la cererea de extrădare nu ar putea răspunde favorabil la această cerere înainte de a i se comunica de către autoritatea competentă a statului membru care a acordat protecția internațională că aceasta revocă protecția respectivă.

85. În fața Curții, atât guvernul german, cât și Comisia au pus accentul, la rândul lor și în mod întemeiat în opinia noastră, pe distincția dintre calitatea și statutul de refugiat. Ei au insistat în special asupra faptului că pierderea statutului de refugiat nu implică în mod necesar pierderea calității de refugiat.

86. În această privință, trebuie să se arate că recunoașterea statutului de refugiat în temeiul Directivei 2011/95 are, după cum reiese din considerentul (21) al acesteia, un caracter declarativ, iar nu constitutiv al calității de refugiat⁵⁵. Astfel, în sistemul instituit de Directiva 2011/95, un resortisant al unei țări terțe sau un apatrid care îndeplinește condițiile materiale prevăzute în capitolul III din această directivă are, în virtutea acestui unic fapt, calitatea de refugiat, în sensul articolului 2 litera (d) din directiva menționată și al articolului 1 secțiunea A din Convenția de la

⁵⁵ A se vedea Hotărârea M și alții (Revocarea statutului de refugiat) (punctul 85).

Geneva⁵⁶. Prin urmare, calitatea de „refugiat”, în sensul acestor dispoziții, nu depinde de recunoașterea oficială a acestei calități prin acordarea „statutului de refugiat”, în sensul articolului 2 litera (e) din Directiva 2011/95 coroborat cu articolul 13 din aceasta⁵⁷.

87. O consecință a acestei distincții dintre statutul și calitatea de refugiat este că împrejurarea că persoana în cauză se încadrează în una dintre ipotezele vizate la articolul 14 alineatele (4) și (5) din Directiva 2011/95, în care statele membre pot revoca sau pot refuza să acorde statutul de refugiat, nu înseamnă că aceasta nu mai îndeplinește condițiile materiale de care depinde calitatea de refugiat, referitoare la existența unei temeri fondate de persecuție în țara sa de origine⁵⁸. În consecință, revocarea sau refuzul de a acorda statutul de refugiat nu are efectul de a-l priva pe resortisantul unei țări terțe sau pe apatridul în cauză, care îndeplinește condițiile materiale prevăzute la articolul 2 litera (d) din această directivă coroborat cu dispozițiile capitolului III din aceasta, de calitatea de refugiat, în sensul articolului 1 secțiunea A din Convenția de la Geneva și, prin urmare, de a-l exclude de la protecția internațională a cărei asigurare este impusă de articolul 18 din cartă cu respectarea acestei convenții⁵⁹.

88. De asemenea, trebuie să se facă o distincție clară între procedura care poate determina un stat membru să revoce statutul de refugiat și cea care constă în evaluarea respectării principiului nereturnării în cadrul unei proceduri de îndepărtare. Astfel, în conformitate cu dreptul Uniunii, autoritatea competentă poate avea dreptul să revoce statutul de refugiat acordat unui resortisant al unei țări terțe, fără a fi însă în mod necesar autorizată să îl îndepărteze pe acesta în țara sa de origine⁶⁰. Rezultă, potrivit Curții, că nu se poate considera că revocarea statutului de refugiat, în aplicarea articolului 14 alineatul (4) din Directiva 2011/95, implică o luare de poziție cu privire la problema distinctă referitoare la posibilitatea îndepărtării acestei persoane în țara sa de origine⁶¹. Acesta este motivul pentru care consecințele, pentru resortisantul în cauză al unei țări terțe, ale unei eventuale returnări a acestuia în țara sa de origine nu au vocația de a fi luate în considerare la adoptarea deciziei de revocare a statutului de refugiat, ci, dacă este cazul, atunci când autoritatea competentă intenționează să adopte o decizie de returnare în privința acestui resortisant al unei țări terțe⁶².

89. Ceea ce Curtea a statuat astfel cu privire la cazul revocării statutului de refugiat prevăzut la articolul 14 alineatul (4) litera (b) din Directiva 2011/95 și al unei decizii de returnare în temeiul Directivei 2008/115/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 16 decembrie 2008 privind standardele și procedurile comune aplicabile în statele membre pentru returnarea resortisanților țărilor terțe aflați în situație de ședere ilegală⁶³ poate fi extins, în opinia noastră, la alte cazuri de revocare a acestui statut, precum cel care figurează la articolul 14 alineatul (3) din Directiva 2011/95, a cărui literă (a) vizează în mod specific ipoteza în care refugiatul este sau ar fi trebuit să fie exclus de la recunoașterea statutului de refugiat în temeiul articolului 12 din această directivă, precum și la domeniul extrădării.

⁵⁶ A se vedea Hotărârea M și alții (Revocarea statutului de refugiat) (punctul 86).

⁵⁷ A se vedea Hotărârea M și alții (Revocarea statutului de refugiat) (punctul 92).

⁵⁸ A se vedea Hotărârea M și alții (Revocarea statutului de refugiat) (punctul 98).

⁵⁹ A se vedea Hotărârea M și alții (Revocarea statutului de refugiat) (punctul 100).

⁶⁰ A se vedea, în ceea ce privește revocarea statutului de refugiat în temeiul articolului 14 alineatul (4) litera (b) din Directiva 2011/95, Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl (Refugiat care a săvârșit o infracțiune gravă) (punctul 39).

⁶¹ A se vedea în special, în ceea ce privește revocarea statutului de refugiat în temeiul articolului 14 alineatul (4) litera (b) din Directiva 2011/95, Hotărârea Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl (Refugiat care a săvârșit o infracțiune gravă) (punctul 41 și jurisprudența citată).

⁶² A se vedea Hotărârea Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl (Refugiat care a săvârșit o infracțiune gravă) (punctul 42).

⁶³ JO 2008, L 348, p. 98.

90. Distincția care trebuie efectuată astfel între procedura care poate conduce la revocarea statutului de refugiat, pe de o parte, și procedura având ca obiect examinarea compatibilității unei extrădări cu principiul nereturnării, pe de altă parte, implică, în opinia noastră, faptul că un răspuns favorabil la o cerere de extrădare nu poate fi condiționat de revocarea prealabilă a statutului de refugiat de care beneficiază persoana reclamată. La aceasta se poate adăuga o cerință de celeritate în examinarea unei cereri de extrădare, care poate părea incompatibilă cu inițierea unei proceduri de revocare prealabilă a statutului de refugiat⁶⁴.

91. Rezultă că nu statutul de refugiat, ca atare, îl protejează pe cel care beneficiază de acesta împotriva extrădării, ci principiul nereturnării, care este consacrat sub diferite forme la articolul 18 și la articolul 19 alineatul (2) din cartă.

92. Astfel, este posibil ca autoritatea unui stat membru care este competentă în materie de extrădare să decidă să adopte o decizie de extrădare a persoanei reclamate chiar dacă statutul de refugiat de care beneficiază această persoană într-un alt stat membru nu a fost revocat de autoritatea care l-a acordat. În măsura în care principiul nereturnării este respectat, păstrarea unui asemenea statut nu poate avea ca efect, în stadiul actual al dreptului Uniunii, să împiedice o autoritate să extrădeze persoana în cauză, în caz contrar încălcându-se obligațiile care îi revin în temeiul Convenției europene de extrădare.

93. Contrar celor susținute de guvernul italian în cadrul prezentei proceduri, atunci când decide să răspundă favorabil la o cerere de extrădare referitoare la o persoană care a obținut statutul de refugiat într-un alt stat membru, în special în măsura în care apreciază că extrădarea acestei persoane nu contravine principiului nereturnării, autoritatea statului membru solicitat nu se substituie autorității care este competentă să revoce acest statut în celălalt stat membru. Astfel, numai aceasta din urmă este abilitată, dacă este cazul, să decidă încetarea sau retragerea statutului de refugiat în temeiul articolelor 11, 12 și 14 din Directiva 2011/95. Prin urmare, revine statului membru care a acordat statutul de refugiat sarcina de a deduce consecințele asupra păstrării sau nu a acestui statut din elementele evidențiate în cererea de extrădare și din cele colectate în cadrul procedurii de extrădare.

94. În consecință, nu există un risc de eludare a normelor prevăzute la aceste articole, întrucât, așa cum au subliniat în mod întemeiat guvernul german și Comisia, procedurile de azil și de extrădare sunt independente și distincte una de cealaltă. Ele urmăresc obiective diferite și sunt conduse în cadrul statelor membre de autorități diferite. În cadrul procedurii de extrădare, autoritatea competentă nu se pronunță cu privire la acordarea sau la retragerea statutului de refugiat. Ea apreciază, într-un cadru procedural distinct, dacă există obstacole în calea extrădării, precum un risc ca o cerere de extrădare motivată printr-o infracțiune de drept comun să fi fost prezentată în vederea urmăririi sau pedepsirii unei persoane pentru considerente legate printre altele de opinii politice sau ca situația acestei persoane să riște să fie agravată pentru acest motiv.

95. În acest cadru procedural distinct, autoritatea competentă în materie de extrădare trebuie să efectueze o examinare autonomă și actualizată a respectării principiului nereturnării. Astfel, chiar dacă o decizie de acordare a statutului de refugiat adoptată de un alt stat membru nu are efect

⁶⁴ A se vedea Forteau, M., și Laly-Chevalier, C., „Les problèmes d’articulation des procédures d’asile, d’extradition et d’entraide judiciaire pénale”, în Chetail, V., și Laly-Chevalier, C., *Asile et extradition – Théorie et pratique de l’exclusion du statut de réfugié*, op. cit., p. 145-203, în special p. 162, care citează, cu titlu de exemplu, o hotărâre a Cour suprême du Canada (Curtea Supremă din Canada), Németh/Canada, 2010 CSC 56, § 30. Prin urmare, nu poate fi reținută interpretarea susținută de guvernul italian, potrivit căreia, în temeiul principiului cooperării loiale, autoritatea care se pronunță cu privire la cererea de extrădare ar trebui să informeze autoritatea competentă a statului membru care a acordat statutul de refugiat cu privire la această cerere și să îi lase un termen rezonabil pentru a stabili dacă este sau nu este necesar să revoce statutul de refugiat.

obligatoriu asupra autorității responsabile de examinarea unei cereri de extrădare într-un alt stat membru, nu este mai puțin adevărat că procedura de extrădare trebuie să se desfășoare cu respectarea dreptului de azil consacrat la articolul 18 și la articolul 19 alineatul (2) din cartă. Garanțiile juridice de care dispune persoana reclamată în cauza principală atât în temeiul articolului 3 paragrafele 1 și 2 din Convenția europeană de extrădare, cât și în temeiul articolului 6 alineatul (2) din IRG prezintă, în această privință, o legătură strânsă cu principiul nereturnării⁶⁵. Prin urmare, extrădarea nu poate fi decisă decât dacă nevoia de protecție internațională a dispărut. Garantând o protecție a persoanei reclamate împotriva returnării, dreptul extrădării nu este doar un „drept al sancționării”⁶⁶, ci și, la fel ca dreptul refugiaților, un „drept al protejării”.

96. Astfel, faptul că statutul de refugiat acordat anterior este încă în vigoare sau nu la momentul pronunțării cu privire la o cerere de extrădare nu modifică obligația care revine autorității responsabile să se pronunțe cu privire la această cerere, și anume de a verifica dacă principiul nereturnării se opune sau nu extrădării persoanei reclamate. Cu alte cuvinte, verificarea respectării acestui principiu are un caracter autonom și este de competența autorității responsabile să se pronunțe cu privire la cererea de extrădare, fără ca ea să o poată abandona, inclusiv în cazul revocării prealabile a statutului de refugiat⁶⁷.

97. Adăugăm că, în măsura în care autoritatea unui stat membru care este competentă să se pronunțe cu privire la o cerere de extrădare este obligată să efectueze o examinare autonomă și actualizată a respectării principiului nereturnării, considerăm că acest lucru este incompatibil cu un efect obligatoriu al unei decizii de acordare a statutului de refugiat adoptate de o autoritate a unui alt stat membru. Într-adevăr, un asemenea efect obligatoriu ar face să dispară puterea de apreciere de care trebuie să dispună autoritatea competentă în materie de extrădare. Pe de altă parte, o apreciere actualizată a respectării principiului nereturnării ar fi imposibilă dacă această autoritate ar fi ținută de aprecierea efectuată anterior, uneori cu mulți ani mai devreme, de o autoritate competentă în materie de azil într-un alt stat membru. De asemenea, trebuie să se țină seama de faptul că o cerere de extrădare poate indica elemente noi de natură să justifice o apreciere diferită a riscului de persecuție la care este expusă persoana reclamată.

⁶⁵ A se vedea Nota de orientare a ICNUR (punctul 5). După cum arată ICNUR, „[i]n cazurile de extrădare privind un refugiat sau un solicitant de azil, anumite principii și dispoziții ale dreptului extrădării oferă garanții juridice persoanei în cauză. Persoana reclamată poate beneficia, de exemplu, de aplicarea principiului specialității; de restricții privind reextrădarea din statul solicitant către un stat tert; de posibilitatea de a se acorda extrădarea, cu condiția ca persoana reclamată să se poată întoarce în statul solicitat la sfârșitul procedurii penale sau după executarea pedepsei sale; de norma privind neextrădarea pentru infracțiunile politice sau de alte motive de refuz tradiționale, în special cele referitoare la pedeapsa capitală și la noțiunile de justiție și echitate. «Clauzele de discriminare», în temeiul cărora extrădarea poate sau trebuie să fie refuzată dacă este solicitată pentru motive politice sau în scopul persecuției sau al discriminării, reprezintă o evoluție mai recentă a dreptului extrădării” (punctul 5). A se vedea de asemenea Forteau, M., și Laly-Chevalier, C., *op. cit.*, nota de subsol 46, în care se arată că, potrivit Tribunal fédéral suisse (Tribunalul Federal Elvețian) și Cour suprême du Canada (Curtea Supremă din Canada), articolul 3 paragraful 2 din Convenția europeană de extrădare constituie expresia concretă a principiului nereturnării înscris în dreptul refugiaților în contextul dreptului extrădării. A se vedea în același sens Chetail, V., *op. cit.*, care arată că „[s]e poate constata paralelismul dintre această dispoziție și definiția refugiatului prevăzută la articolul 1 secțiunea A paragraful 2 din Convenția de la Geneva. Acest articol diferă însă de [convenția menționată] din două puncte de vedere. Convenția europeană [de extrădare] nu a preluat noțiunea de «apartenență la un anumit grup social» considerată prea vagă. Sub această rezervă, articolul 3 paragraful 2 este în schimb mai larg decât definiția refugiatului, în măsura în care nu exclude autorii unei infracțiuni grave de drept comun și protejează persoana solicitată, atunci când situația acesteia riscă să fie agravată pentru unul dintre motivele menționate anterior, iar nu numai în cazul unui risc de persecuție” (p. 79).

⁶⁶ Pentru a prelua termenii utilizați de Chetail, V., *op. cit.*, p. 66.

⁶⁷ Într-un sens mai larg, asistăm la autonomizarea examinării respectării principiului nereturnării. A se vedea în această privință Chetail, V., *op. cit.*, care subliniază că, atunci când există un risc real de tortură sau de tratament inuman sau degradant în statul de destinație, „[p]rincipiul nereturnării nu doar împiedică [...] extrădarea în prezența unui asemenea risc în statul solicitat. El neutralizează de asemenea consecințele excluderii de la recunoașterea statutului de refugiat care nu mai este sinonimă cu expulzarea în țara de origine” (p. 90).

98. În aceste condiții, există în mod incontestabil o legătură între, pe de o parte, procedura de extrădare, în cadrul căreia trebuie să se verifice dacă articolul 18 și articolul 19 alineatul (2) din cartă nu se opun extrădării persoanei reclamate către țara sa de origine și, pe de altă parte, procedura care a condus la acordarea anterioară în favoarea aceleiași persoane a statutului de refugiat. În consecință, deși, pentru motivele pe care le-am prezentat, decizia de acordare a statutului de refugiat adoptată de un stat membru nu este obligatorie pentru autoritatea unui alt stat membru care trebuie să se pronunțe cu privire la o cerere de extrădare, nu este mai puțin adevărat că o astfel de decizie trebuie să fie luată în considerare în mod corespunzător de această autoritate atunci când este examinată respectarea principiului nereturnării.

C. Decizia de acordare a statutului de refugiat constituie un element deosebit de serios care trebuie luat în considerare de autoritatea competentă în materie de extrădare

99. Problematika referitoare la luarea în considerare a unei decizii de acordare a statutului de refugiat în cadrul unei proceduri de extrădare a fost deja abordată de Curte într-o cauză anterioară, care ridică o problemă referitoare la extrădarea de către un stat membru către Federația Rusă a unui resortisant ruso-islandez căruia i s-a acordat azil în Islanda înainte de a dobândi cetățenia acestui stat. Este vorba despre cauza în care s-a pronunțat Hotărârea Ruska Federacija.

100. În această hotărâre, Curtea a statuat printre altele că statul membru solicitat trebuia să examineze dacă extrădarea era compatibilă cu articolul 19 alineatul (2) din cartă coroborat cu articolul 4 din aceasta, din moment ce resortisantul islandez invoca un risc serios de tratament inuman sau degradant în cazul extrădării⁶⁸. Curtea a amintit că, în acest scop, acest stat membru, în conformitate cu articolul 4 din cartă, care interzice pedepsele sau tratamentele inumane sau degradante, nu se poate limita să ia în considerare doar declarațiile statului terț solicitant sau acceptarea de către acest din urmă stat a tratatelor internaționale care garantează, în principiu, respectarea drepturilor fundamentale. Autoritatea competentă a statului membru solicitat trebuie să se întemeieze, în scopul acestei verificări, pe elemente obiective, fiabile, precise și actualizate în mod corespunzător, elemente care pot rezulta printre altele din decizii judiciare internaționale, precum hotărârile Curții Europene a Drepturilor Omului, din decizii judiciare ale statului terț solicitant, precum și din decizii, din rapoarte sau din alte documente întocmite de organele Consiliului Europei sau ale celor care fac parte din sistemul Organizației Națiunilor Unite⁶⁹.

101. Curtea a considerat de asemenea că împrejurarea că Republica Islanda i-a acordat azil persoanei reclamate pentru motivul că era expusă unui risc de a fi supusă unor tratamente inumane sau degradante în țara sa de origine constituia un element deosebit de serios de care autoritatea competentă a statului membru solicitat trebuia să țină seama în scopul verificării faptului că extrădarea nu va aduce atingere drepturilor garantate de cartă, în special de articolul 19 alineatul (2) din aceasta⁷⁰.

⁶⁸ A se vedea Hotărârea Ruska Federacija (punctele 64 și 65).

⁶⁹ A se vedea Hotărârea Ruska Federacija (punctul 65 și jurisprudența citată).

⁷⁰ A se vedea Hotărârea Ruska Federacija (punctul 66). Potrivit Curții, un asemenea element este cu atât mai important în scopul acestei verificări atunci când acordarea azilului a fost întemeiată tocmai pe urmărirea penală la care este supusă persoana în cauză în țara sa de origine și care a condus la emiterea de către aceasta din urmă a unei cereri de extrădare referitoare la acea persoană (punctul 67).

102. În continuare, Curtea a precizat consecințele pe care autoritatea competentă a statului membru solicitat trebuia să le deducă dintr-o decizie a autorităților islandeze prin care s-a acordat azil persoanei reclamate.

103. Astfel, potrivit Curții, în lipsa unor împrejurări speciale, printre care în special o evoluție importantă a situației în statul terț solicitant sau elemente serioase și fiabile care urmăresc să demonstreze că persoanei a cărei extrădare este solicitată i s-a acordat azil, aceasta disimulând faptul că era supusă urmăririi penale în țara sa de origine, existența unei asemenea decizii trebuie să determine autoritatea competentă a statului membru solicitat să refuze extrădarea, în temeiul articolului 19 alineatul (2) din cartă⁷¹.

104. Observăm că prezenta cauză se înscrie într-un context factual și juridic diferit, așa încât este necesar să se examineze dacă ar trebui reținută aceeași soluție, care constă în a atribui, în cadrul unei proceduri de extrădare, o valoare ridicată de indiciu al unui risc de încălcare a principiului nereturnării deciziei de acordare a statutului de refugiat adoptate de autoritatea competentă a unui alt stat membru.

105. Astfel, în cauza în care s-a pronunțat Hotărârea Ruska Federacija, azilul a fost acordat de Republica Islanda. Or, deși aceasta participă la sistemul „Dublin” în ceea ce privește criteriile și mecanismele care permit determinarea statului membru responsabil de examinarea unei cereri de azil⁷², ea nu aplică Directivele 2011/95 și 2013/32, care fac obiectul întrebării adresate în prezenta cauză⁷³.

106. În prezenta cauză, trebuie să se stabilească efectul pe care îl are, în conformitate cu dreptul Uniunii, în cadrul unei proceduri de extrădare desfășurate într-un stat membru, o decizie prin care autoritățile competente ale unui alt stat membru au acordat statutul de refugiat în temeiul normelor și criteriilor comune ale dreptului Uniunii privind protecția internațională. În opinia noastră, împrejurarea că această problemă se ridică între două state membre, care sunt obligate să pună în aplicare dreptul derivat al Uniunii în materie de protecție internațională și, prin urmare, să respecte normele și criteriile comune prevăzute de acest drept, trebuie să conducă la concluzia că soluția reținută de Curte în Hotărârea Ruska Federacija este valabilă cu atât mai mult într-un asemenea context. Cu alte cuvinte, deși Curtea a recunoscut importanța luării în considerare în procedura de extrădare desfășurată de un stat membru a deciziei de acordare a azilului adoptate de Republica Islanda, situația trebuie să fie *a fortiori* aceeași în ceea ce privește decizia de acordare a statutului de refugiat adoptată de un stat membru.

107. Subliniem de altfel că, deși, pentru motivele pe care le-am prezentat anterior, o autoritate a unui stat membru care este competentă să se pronunțe cu privire la o cerere de extrădare nu poate fi ținută de o decizie de acordare a statutului de refugiat adoptată de un alt stat membru, ar fi cu siguranță contrar procesului de construire a unui sistem european comun de azil, în conformitate cu prevederile articolului 78 alineatul (2) TFUE, să se considere că un stat membru ar putea face abstracție, în cadrul unei proceduri de extrădare, de o decizie a unui alt stat membru prin care se acordă statutul de refugiat persoanei reclamate. Dimpotrivă, spiritul cooperării și al încrederii

⁷¹ A se vedea Hotărârea Ruska Federacija (punctul 68).

⁷² A se vedea Acordul între Comunitatea Europeană, Republica Islanda și Regatul Norvegiei privind criteriile și mecanismele de determinare a statului responsabil de examinarea unei cereri de azil prezentate într-un stat membru, în Islanda sau în Norvegia (JO 2001, L 93, p. 40, Ediție specială, 19/vol. 3, p. 110).

⁷³ A se vedea, în ceea ce privește Regatul Norvegiei, Hotărârea din 20 mai 2021, L. R. (Cerere de azil respinsă de Norvegia) (C-8/20, EU:C:2021:404, punctele 39 și 45).

reciproce dintre autoritățile statelor membre este cel care ar trebui să prevaleze⁷⁴, în măsura în care acordarea de către un stat membru a unei protecții internaționale persoanei reclamate constituie un indiciu important că aceasta este o persoană persecutată politic⁷⁵, iar procedura de extrădare trebuie să se desfășoare cu respectarea dreptului de azil consacrat la articolul 18 din cartă.

108. Rezultă din ceea ce precedă că, pentru a verifica dacă extrădarea nu aduce atingere principiului nereturnării, autoritatea competentă a statului membru solicitat trebuie să țină seama de decizia de acordare a statutului de refugiat adoptată de un alt stat membru, care constituie un element deosebit de serios pentru această verificare⁷⁶. Astfel, deși această autoritate, în cauza principală, își păstrează puterea de apreciere în cadrul examinării autonome și actualizate a condițiilor prevăzute la articolul 6 alineatul (2) din IRG și la articolul 3 paragrafele 1 și 2 din Convenția europeană de extrădare pe care este obligată să o efectueze, ea trebuie să stabilească circumstanțele specifice care ar determina-o să se îndepărteze de la evaluarea efectuată de autoritatea italiană care a acordat anterior statutul de refugiat persoanei reclamate.

109. Prin urmare, obiectivul spre care trebuie să tindă sistemul european comun de azil, în conformitate cu ceea ce este prevăzut la articolul 78 alineatul (2) TFUE, militează în favoarea unei obligații a autorității statului membru solicitat de a lua în considerare în mod corespunzător decizia de acordare a statutului de refugiat adoptată de un alt stat membru și de a nu se îndepărta de aceasta decât în prezența unor circumstanțe specifice. Astfel, atunci când sunt prezente asemenea circumstanțe, principiul nereturnării nu este încălcat întrucât persoana în cauză nu se mai poate prevala de calitatea de refugiat.

110. Apreciem că interpretarea pe care propunem Curții să o rețină, în linia Hotărârii Ruska Federacija, este în concordanță cu modul în care trebuie avut în vedere efectul extrateritorial al Convenției de la Geneva. Astfel, din Nota de orientare a ICNUR rezultă că „statutul de refugiat al persoanei reclamate [care a fost acordat de o altă țară decât statul solicitat] este un element important și trebuie luat în considerare de autoritățile de extrădare din statul solicitat atunci când urmăresc să stabilească dacă extrădarea ar fi compatibilă cu principiul nereturnării”⁷⁷. ICNUR pare să înțeleagă efectul extrateritorial al statutului de refugiat în sensul că acest statut acordat de un stat parte la această convenție „nu trebuie repus în discuție de un alt stat parte decât în cazuri excepționale dacă rezultă că persoana în cauză nu îndeplinește în mod evident condițiile impuse de [convenția menționată], de exemplu dacă se descoperă fapte care arată că declarațiile făcute inițial erau frauduloase sau că persoana în cauză intră sub incidența uneia dintre clauzele de excludere prevăzute de [această convenție]”⁷⁸.

⁷⁴ A se vedea prin analogie Hotărârea din 2 aprilie 2020, Comisia/Polonia, Ungaria și Republica Cehă (Mecanism de transfer temporar al solicitanților de protecție internațională) (C-715/17, C-718/17 și C-719/17, EU:C:2020:257, punctele 164 și 182).

⁷⁵ A se vedea Schierholt, C., și Zimmermann, F., „§ 6 Politische Straftaten, politische Verfolgung”, în Schomburg, W., și Lagodny, O., *Internationale Rechtshilfe in Strafsachen*, ediția a șasea, C. H. Beck, München, 2020, p. 130.

⁷⁶ A se vedea Forteau, M., și Laly-Chevalier, C., *op. cit.*, care observă că „informațiile dezvăluite în contextul procedurii de extrădare pot avea incidență asupra determinării cererii de azil și în special asupra aplicării clauzelor de excludere, în timp ce, invers, rezultatul procedurii de azil va constitui un element esențial pe care statul solicitat va trebui să îl ia în considerare atunci când va încerca să stabilească dacă persoana reclamată poate sau nu poate fi extrădată în mod legal” (p. 162).

⁷⁷ A se vedea Nota de orientare a ICNUR (punctul 55).

⁷⁸ A se vedea Nota de orientare a ICNUR (punctul 55). A se vedea în această privință Forteau, M., și Laly-Chevalier, C., *op. cit.* Acești autori deduc din elementele menționate că „[c]onținutul excepțiilor pe care ICNUR le admite în ceea ce privește [efectul extrateritorial al Convenției de la Geneva] arată [...] că autoritatea forului dispune în realitate întotdeauna de o putere de reexaminare a dosarului și de control al temeiniciei aprecierii autorității străine”. Potrivit acestora, „[n]u pare, așadar, să fie vorba, propriu-zis, despre un «efect extrateritorial» în sensul pe care acesta l-ar avea în cadrul unui mecanism de recunoaștere reciprocă – mecanism pe care, de altfel, [Convenția de la Geneva] nu îl reglementează. Prin «efect extrateritorial», ICNUR pare în definitiv să vizeze efectul probatoriu, iar nu efectul executoriu al deciziei adoptate de autoritatea străină” (p. 186 și 187).

111. Ținând seama de importanța pe care statul membru solicitat trebuie, în cadrul examinării sale autonome și actualizate a respectării principiului nereturnării, să o acorde deciziei de acordare a statutului de refugiat adoptate de un alt stat membru, trebuie să aibă loc un schimb de informații între autoritățile competente ale acestor două state membre⁷⁹. Acest schimb de informații, care este necesar în temeiul principiului cooperării loiale între statele membre, este de asemenea de natură să asigure coerența deciziilor în cadrul SLSJ.

D. Examinarea de către autoritatea competentă a statului membru solicitat a respectării principiului nereturnării trebuie efectuată cu respectarea principiului cooperării loiale și a cerinței de coerență a deciziilor în cadrul SLSJ

112. Efectul probatoriu care trebuie atribuit unei decizii de acordare a statutului de refugiat adoptate de un alt stat membru decât cel care trebuie să examineze o cerere de extrădare implică faptul că, chiar în lipsa caracterului obligatoriu din punct de vedere juridic al unei asemenea decizii, autoritatea care este responsabilă să aprecieze dacă trebuie să se răspundă favorabil la o atare cerere este obligată să efectueze toate investigațiile necesare pentru a stabili dacă persoana reclamată este expusă unui risc de persecuție în statul solicitant, astfel încât să se poată prevala în continuare de calitatea sa de refugiat, și dacă sunt amenințate alte drepturi fundamentale ale acestei persoane⁸⁰. Rezultă că autoritatea competentă în materie de extrădare trebuie să intre în contact cu autoritatea care a acordat persoanei reclamate statutul de refugiat pentru a obține din partea acesteia informațiile necesare care se află în posesia sa. În plus, în măsura în care etapa referitoare la procedura de azil este gestionată de personal specializat, care are cunoștințe detaliate în materie, este important ca autoritatea competentă în materie de extrădare să solicite avizul autorității care a adoptat decizia de acordare a statutului de refugiat.

113. Adăugăm că examinarea referitoare la respectarea principiului specialității nu scutește autoritatea competentă în materie de extrădare de obligația de a verifica, consultând dosarul de azil și inițiind un dialog cu autoritatea care a acordat statutul de refugiat, dacă persoana reclamată se mai poate prevala de calitatea de refugiat. Prin urmare, autoritatea competentă în materie de extrădare în cauza principală trebuie, într-o primă etapă, să examineze în mod aprofundat dacă există o amenințare de persecuție, în conformitate cu prevederile articolului 6 alineatul (2) din IRG, și, într-o a doua etapă, să verifice dacă principiul specialității sau eventualele asigurări sunt de natură să remedieze în mod eficient o astfel de amenințare⁸¹. În acest scop, elementele de fapt colectate în cadrul procedurii de azil trebuie să fie luate în considerare de această autoritate în cadrul examinării cererii de extrădare. Conținutul unui dosar de azil poate, în

⁷⁹ În această privință, considerăm că este relevant să se stabilească un paralelism cu situația pe care am evocat-o anterior, în care, în temeiul articolului 33 alineatul (2) litera (a) din Directiva 2013/32, care constituie o expresie a principiului încrederii reciproce, statele membre au posibilitatea de a declara inadmisibilă o nouă cerere de protecție internațională în cazul în care un alt stat membru a acordat deja o asemenea protecție. Astfel, acest principiu, precum și cel al cooperării loiale implică de asemenea, în opinia noastră, faptul că autoritatea decizională a unui stat membru care decide – sau este obligată, în ipoteza evidențiată în Hotărârea din 19 martie 2019, Ibrahim și alții (C-297/17, C-318/17, C-319/17 și C-438/17, EU:C:2019:219) – să efectueze propria examinare cu privire la o asemenea cerere nu poate face abstracție de decizia de acordare a statutului de refugiat adoptată de un alt stat membru. Prin urmare, această autoritate este obligată să ia în considerare decizia menționată după un schimb de informații cu autoritatea care a adoptat-o, putându-se îndepărta de aceasta dacă identifică circumstanțe specifice care sunt de natură să motiveze adoptarea unei decizii diferite. În această privință, deși este adevărat că existența unor criterii armonizate de legiuitorul Uniunii implică faptul că aprecierile efectuate de autoritățile sesizate succesiv ar trebui, în principiu, să convergă, nu se poate exclude totuși ca autoritatea nou-sesizată să ajungă la o concluzie diferită de cea la care a ajuns anterior o altă autoritate. Aceasta poate fi situația atunci când se constată o schimbare a circumstanțelor sau atunci când apare un element nou, necunoscut statului membru care a acordat statutul de refugiat. Noua cerere ar putea fi în acest caz respinsă.

⁸⁰ A se vedea Schierholt, C., și Zimmermann, F., *op. cit.*, p. 129.

⁸¹ A se vedea Schierholt, C., și Zimmermann, F., *op. cit.*, p. 129.

această privință, să furnizeze un indiciu referitor la gradul de credibilitate a asigurărilor date de statul solicitant, de exemplu prin dezvăluirea unor elemente care sugerează că nu trebuie să se prezume în cazuri individuale respectarea asigurărilor date⁸².

114. În cadrul unei examinări riguroase a asigurărilor date de statul solicitant, statul solicitat trebuie să se asigure, așa cum am arătat anterior, că, sub pretextul urmăririi unei infracțiuni de drept comun, statul solicitant nu vizează, în realitate, urmărirea unei infracțiuni politice sau persecutarea persoanei reclamate pentru un motiv politic. În această privință, împrejurarea că cererea de extrădare provine de la statul de origine al persoanei reclamate, împotriva căruia a fost considerată necesară o protecție la momentul acordării statutului de refugiat acestei persoane, impune o vigilență deosebită. Aceasta presupune ca statul solicitant să furnizeze asigurări riguroase și solide privind neagravarea riscului, în sensul a ceea ce impune articolul 3 paragraful 2 din Convenția europeană de extrădare.

115. Necesitatea de a asigura coerența deciziilor adoptate în cadrul SLSJ impune de asemenea ca între autoritatea competentă în materie de extrădare și autoritatea care a acordat statutul de refugiat persoanei reclamate să aibă loc un schimb de informații, în conformitate cu principiul cooperării loiale⁸³.

116. Un atare schimb de informații poate fi util în special atunci când elementele dezvăluite de o cerere de extrădare pot determina autoritatea care a acordat statutul de refugiat să retragă acest statut persoanei reclamate, de exemplu atunci când aceste elemente indică existența unui caz de excludere de la recunoașterea acestui statut⁸⁴. Comunicarea către această autoritate de către autoritatea responsabilă de examinarea cererii de extrădare a tuturor informațiilor necesare se dovedește în acest caz cu atât mai necesară cu cât articolul 45 alineatul (3) din Directiva 2013/32 prevede că decizia autorității competente de a retrage protecția internațională indică motivele în fapt și în drept pe care se întemeiază decizia respectivă. Prin urmare, această autoritate trebuie să dispună de toate informațiile relevante pentru a putea efectua, în raport cu informațiile menționate, propria evaluare a tuturor circumstanțelor proprii cazului în discuție, pentru a stabili sensul deciziei sale, precum și pentru a o motiva în mod complet⁸⁵.

⁸² A se vedea Marx, R., *AsylG – Kommentar zum Asylgesetz*, ediția a zecea, Luchterhand, Köln, 2019, p. 275, § 10. În această privință, amintim cerințele în materie de asigurări pe care Curtea le-a indicat în Hotărârea Ruska Federacija (punctul 65).

⁸³ A se vedea Forteau, M., și Laly-Chevalier, C., *op. cit.*, care arată că „[p]rocedurile de azil și de extrădare trebuie să facă obiectul unei coordonări astfel încât să se asigure că imperatiile fiecăreia sunt luate în considerare în cadrul punerii în aplicare a celeilalte”, observând în același timp că „[n]u este vorba în niciun caz despre a face să prevaleze o procedură asupra celeilalte” (p. 153). Prin urmare, relația dintre cele două proceduri nu trebuie înțeleasă din perspectiva „conflictului normativ”, ci căutând o „aplicare sau o interpretare conformă”, așa încât „cele două ramuri de drept să poată coexista pe deplin” (p. 155). Cu alte cuvinte, nu este vorba despre a face să prevaleze dreptul extrădării asupra dreptului refugiaților sau invers, ci „despre a asigura aplicarea concomitentă a celor două” (p. 156). Astfel, „cele două corpuri de norme respectă o dinamică complexă de conciliere sau de coordonare, iar nu un principiu simplist al ierarhiei” (p. 158). În plus, potrivit autorilor amintiți, „[c]ooperarea dintre autoritățile competente în materie de azil și de extrădare se poate dovedi întru totul utilă [...] prin faptul că favorizează o luare de decizie mai rapidă și mai bine informată ca urmare a unui schimb de informații mai fluid” (p. 162).

⁸⁴ Amintim în această privință că, potrivit articolului 14 alineatul (3) litera (a) din Directiva 2011/95, „[s]tatele membre revocă statutul de refugiat al oricărui resortisant al unei țări terțe sau al oricărui apatrid, dispun încetarea sau refuză reînnoirea acestuia în cazul în care, după ce i-au acordat statutul de refugiat, stabilesc că [...] refugiatul este sau ar fi trebuit să fie exclus de la recunoașterea statutului de refugiat în temeiul articolului 12 [din această directivă]”. Această din urmă dispoziție prevede la alineatul (2) litera (b) că „[o]rice resortisant al unei țări terțe sau orice apatrid este exclus de la recunoașterea statutului de refugiat atunci când există motive întemeiate pentru a crede că [...] a comis o infracțiune gravă de drept comun în afara țării de refugiere înainte de a fi admis ca refugiat”.

⁸⁵ A se vedea în special Hotărârea din 6 iulie 2023, Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides (Refugiat care a săvârșit o infracțiune gravă) (C-8/22, EU:C:2023:542, punctul 62 și jurisprudența citată).

V. Concluzie

117. Având în vedere ansamblul considerațiilor care precedă, propunem Curții să răspundă la întrebarea preliminară adresată de Oberlandesgericht Hamm (Tribunalul Regional Superior din Hamm, Germania) după cum urmează:

Articolul 78 alineatul (2) TFUE, precum și articolul 21 alineatul (1) din Directiva 2011/95/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 decembrie 2011 privind standardele referitoare la condițiile pe care trebuie să le îndeplinească resortisanții țărilor terțe sau apatrizii pentru a putea beneficia de protecție internațională, la un statut uniform pentru refugiați sau pentru persoanele eligibile pentru obținerea de protecție subsidiară și la conținutul protecției acordate și articolul 9 alineatele (2) și (3) din Directiva 2013/32/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 iunie 2013 privind procedurile comune de acordare și retragere a protecției internaționale

trebuie interpretate în sensul că

în cazul în care un resortisant al unei țări terțe care a obținut statutul de refugiat într-un stat membru face obiectul, într-un alt stat membru în care are reședința, al unei cereri de extrădare care emană de la țara sa terță de origine, statul membru solicitat nu este ținut, în cadrul examinării acestei cereri, de decizia de acordare a statutului menționat care a fost adoptată de primul stat membru, astfel încât el nu este obligat să refuze extrădarea acestei persoane atât timp cât decizia respectivă este în vigoare.

Totuși, principiul nereturnării, care este garantat, ca drept fundamental, la articolul 18 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene coroborat cu articolul 33 din Convenția privind statutul refugiaților, astfel cum a fost completată prin Protocolul privind statutul refugiaților, precum și la articolul 19 alineatul (2) din Carta drepturilor fundamentale, impune statului membru solicitat să refuze extrădarea persoanei reclamate atunci când, în urma unei examinări autonome și actualizate a respectării acestui principiu, statul membru menționat consideră că există motive serioase și întemeiate de a crede că această persoană va fi expusă în țara de destinație unui risc real de a suferi tratamente interzise de aceste dispoziții ale Cartei drepturilor fundamentale.

În cadrul acestei examinări, decizia de acordare a statutului de refugiat adoptată de un alt stat membru constituie un element deosebit de serios de care statul membru solicitat trebuie să țină seama în vederea verificării faptului că extrădarea nu va aduce atingere drepturilor garantate de articolul 18 și de articolul 19 alineatul (2) din Carta drepturilor fundamentale. În acest scop și în vederea asigurării coerenței deciziilor adoptate în spațiul de libertate, securitate și justiție, trebuie să aibă loc un schimb de informații între autoritățile competente ale acestor state membre, în conformitate cu principiul cooperării loiale enunțat la articolul 4 alineatul (3) TUE.